

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Pedagogiky a psychologie

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor (kombinace): Učitelství odborných předmětů

**HISTORICKÁ ANALÝZA VYBRANÉ ŠKOLSKÉ
INSTITUCE – GYMNAZIUM JIŘÍHO
WOLKERA**

**HISTORICAL ANALYSIS OF SELECTED
EDUCATIONAL INSTITUTION – GYMNASIUM
OF JIRI WOLKER**

Bakalářská práce: 09–FP–KPP– 48 (*zadávací pořadové číslo BP na katedře KAT v roce 2009*)

Autor:

Monika Dosedělová

Podpis:

Adresa:

Za nádražím 501
798 52, Konice

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Kasper Tomáš, PhD.

Počet stran:	80
Počet obrázků:	18
Počet tabulek:	9
Počet příloh:	2

V Liberci: 14. 07. 2010

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

V Liberci dne: 14. 07. 2010.

Monika Dosedělová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. PhDr. Tomášovi Kasperovi, Ph.D. za konzultace a odborné vedení při zpracování mé diplomové práce.

Dále mé poděkování patří profesorům Gymnázium Jiřího Wolkeru za ochotné poskytování informací a pomoc při psaní bakalářské práce. V neposlední řadě bych také chtěla poděkovat rodičům a příteli za lásku, podporu a povzbuzení, které mi poskytovali po celou dobu mého studia.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá tématem Historická analýza vybrané školské instituce – Gymnázia Jiřího Wolker. Je rozdělena na 8 částí podle historických proměn školy a důležitých událostí doby. Popisuje vznik Gymnázia Jiřího Wolker, jeho vývoj od založení až po současnost, pedagogický sbor a studenty v historických proměnách a analyzuje výchovně vzdělávací funkce a učební plány Gymnázia Jiřího Wolker v jeho historických proměnách.

Klíčová slova: Jiří Wolker, gymnázium, učební plány a osnovy, pedagogický sbor.

Annotation

The bachelor thesis deals with historical analysis of selected educational institutions - Grammar Wolker. It is divided into 8 parts according to historical changes and important events of the school day. Grammar describes the formation Wolker its development from the founding until the present, teaching staff and students in the historical transformations and analysis functions and educational curricula Grammar Wolker in its historical transformations.

Keywords: Jiří Wolker, grammar, lesson plans and curriculum, teaching staff.

Die Annotation

Diese Bakalararbeit befasst sich mit dem Thema Historische Analyse ausgewählte Schuinstitution- Gymnasium Jiřího Wolker. Sie ist auf 8 Teilen nach der historischen Verwandlung der Schule und wichtige Ereignisse der Zeit geteilt. Die Arbeit beschreibt die Entstehung vom Gymnasium Jiřího Wolker, seine Entwicklung von der Greundung bis Heute, paedagogisches Kollegium und Studenten in der historischen Verwechslung und analysiert erzieherisch-ausbildende Funktion und Lehrplane vom Gymnasium Jiřího Wolker in seiner historischen Verwechslungen.

Schluesselwoerter: Jiří Wolker, Gymnasium, Lehrplane und System, paedagogisches Kollegium.

Obsah

1. Založení gymnázia 1899	8
1.1 Situace města Prostějov 1890-1900	8
1.2 Počátky gymnázia	8
1.3 Budovy gymnázia.....	9
1.4 Vyučovací osnovy	11
1.5 Situace studentů na prostějovsku	13
2. Gymnázium v letech 1918-1938.....	16
2.1 Studenti a profesorský sbor	17
2.2 Změny v učebních osnovách v letech 1918-1938	18
3. Léta nacistické okupace (1939-1945)	22
3.1 Totálně nasazení, zemřelí profesori	24
3.1.1 Osudy obětí nacistické okupace	24
4. Léta obnovy (1945-1953)	29
4.1 Regenerace budov	29
4.2 Změny ve vyučování	30
4.3 Prostějovský „černý pátek“	31
4.3.1 Pomník T. G. Masaryka a jeho stržení	31
4.3.2 Demonstrace	32
4.3.3 Reakce komunistů	33
4.3.4 Odveta.....	33
5. Jedenáctiletka.....	36
5.1 Mimoškolní činnost studentů	37
5.2 Změny v organizaci.....	38
5.3 Střední všeobecně vzdělávací škola	39
6. Léta 1969-1989	40
6.1 Propouštění profesorů z politických důvodů.....	41

6.2	Systém a aktivity školy	42
6.2.1	Experiment ve vyučování	42
6.2.2	Ocenění a úspěchy školy	44
7.	90.léta – léta změn	45
7.1	Změna zřizovatele školy	45
7.2	Úpravy školy	45
7.3	Novinky ve vzdělávání.....	46
8.	2000-2010	49
8.1	Učební plány současnosti na GJW	49
8.2	Individuální vzdělávací plán	54
8.3	Spolupráce gymnázia s univerzitami	54
8.4	Národní srovnávací zkoušky	54
8.5	Certifikovaný systém řízení jakosti.....	55
8.6	Organizace působící na GJW	56
9.	Významné osobnosti.....	58
9.1	Zeno Dostál	58
9.2	Otto Wichterle.....	59
9.3	Karel Husárek.....	61
9.4	Jiří Wolker.....	63
10.	Historický ráz gymnázia	65
11.	Závěr	68
	Zkratky	69
	Literatura	71
	Zdroje fotografií.....	73
	Přílohy	75
	Grafy.....	79

1. Založení gymnázia 1899

Pod vlivem ekonomicko-společenských událostí byl v roce 1869 vydán říšský zákon, jímž byla provedena reforma lidového školství platná až do roku 1948. Byla zřízena škola obecná, měšťanská a učitelské ústavy. Novelizací zákona v roce 1883 prosazenou zpátečnickými kruhy byla úroveň lidového vzdělávání značně snížena. Pro praxi české obecné a měšťanské školy je i v druhé polovině 19. století typická orientace na ideu školy národní. Vzdělání učitelů obecných a měšťanských škol bylo upraveno zákonem z roku 1869. [21]

1.1 Situace města Prostějov 1890-1900

Prostějov byl od roku 1892 prvním větším městem na Moravě, které mělo českou obecní samosprávu. Přirozenou snahou nového vedení města bylo posílit české střední školství.

V té době už byla v Prostějově česká reálka, která byla zřízena roku 1871 a stala se první českou školou tohoto druhu na Moravě. V roce 1894 dostalo město povolení otevřít českou vyšší školu obchodní, která byla rozšířena na čtyřletou obchodní akademii. [2]

Snahy o zřízení gymnázia započaly v roce 1893. Starosta města Karel Vojáček a člen městského zastupitelstva JUDr. Jindřich Stross však ve svých jednáních na ministerstvu kultu a vyučování a u moravského místodržícího povolení nedosáhli. Teprve po mnoha dalších jednáních projevilo ministerstvo kultu a vyučování ve Vídni ochotu zřídit v Prostějově české státní gymnázium. Na tom, že šestileté úsilí české prostějovské veřejnosti bylo odměněno úspěchem, má velké zásluhy také dr. Antonín Rezek, profesor Karlovy univerzity, který byl tehdy vysokým úředníkem ministerstva kultu a vyučování. [1] Jeho sochařský portrét, dílo sochaře Vojtěcha Schaffa, je umístěn na čestném místě v aule ústavu. V roce 1899 bylo založeno Státní gymnásium v Prostějově, které bylo klasické.

1.2 Počátky gymnázia

První dva roky byl ústav prozatímně umístěn v domě sociálních ústavů v Brněnské ulici č. 27. V prvním roce měl dvě třídy. Z přihlášených 119 žáků bylo

po zkouškách přijato 97 žáků. Vyučování bylo zahájeno po oficiální slavnosti 19. září 1899.

Prvním ředitelem ústavu byl Jan Wimmer (*obr. 1*), dosud profesor při zemské reálné škole, který působil na prostějovském gymnáziu dvanáct let. Prvním definitivním profesorem byl jmenován Josef Stárek, který byl do Prostějova přeložen z gymnázia ve Valašském Meziříčí. Mezi prvními profesory dále byli Jindřich Votruba, který byl ustanoven suplujícím učitelem, Václav Spitzner ustanoven výpomocným učitelem. Ezechiel Ambros, původně ředitel kůru v Prostějově, byl ustanoven výpomocným učitelem, vyučoval zpěv, a P. František Odstrčil jako kaplan. Externě na gymnáziu vyučovali také profesori prostějovské reálky. [1]



Obr. 1 - Jan Wimmer, ředitel 1.9.1899 – 30.11.1911[a]

1.3 Budovy gymnázia

V druhém roce se ústav rozšířil o další dvě třídy. V té době už byla v plném proudu výstavba vlastní budovy. Pozemek pro gymnázium byl vybrán ve Svatoplukově ulici a zasahoval do dnešní ulice Kollárovy. Tam tehdy končilo město, dále už byla jen

pole a továrna na zemědělské stroje. Majitelce pozemku, Františce Hliňákové, zaplatila městská rada za její pozemek 33 775,45 K.

Stavba byla zahájena na jaře 1900. Podle projektu městského stavebního úřadu ji prováděl architekt Čeněk Venclík. Všechny práce a vyjednávání řídili a sami prováděli s velikou obětavostí starostové města Prostějova. Karel Vojáček, lékárník, jenž byl starostou od října 1892 do prosince 1898 a po něm Josef Wait, ředitel sladovny.

Do konce roku byla již budova pod střechou. V průběhu prvního stavebního roku došlo k tragickému neštěstí, při němž přišlo o život sedm dělníků. Dne 18. října se zřítily římsa a strhla lešení, které pohřbilo ve svých troskách tyto oběti: Františka Hrabala (23 let), Barboru Janěkovou (59 let), Josefa Michlera (56 let), Antonína Otáhala (25 let), Františka Procházku (55 let), Josefa Vláchu (61 let) a Antonína Žocha (26 let). Oběti neštěstí byly pohřbeny ve společném hrobě na prostějovském hřbitově. [1]

Budova gymnázia (*obr. 2*) byla dokončena v roce 1901. Rozkládá se na pozemku 75 metrů dlouhém a 65 metrů širokém a má dvě části. Hlavní, třípatrová část budovy je obrácena do Kollárovy ulice. V přízemí byl přírodopisný kabinet s pracovní a posluchárnou, dvě učebny, čekárna a byty pro dva školníky. V prvním poschodí byla ředitelna, sborovna, hovorňa učitelská a žákovská knihovna, archeologický kabinet, síň pro vyučování zpěvu a byt ředitele. Ve druhém patře bylo sedm učeben a dvě šatny, ve třetím poschodí pak kreslárna se dvěma menšími kabinety, zeměpisný kabinet, dvě učebny a fyzikální kabinet o třech místnostech s pracovní a posluchárnou. Vedlejší část budovy je obrácená k západu, v přízemí je tělocvična a šatna, nad tělocvičnou je aula, která byla používána také jako kaple, a do auly se otevírá galerie. Přízemí s poschodím je spojeno hlavním a vedlejším schodištěm, pod celou budovou jsou klenuté sklepy. Za budovou bylo hřiště, botanická zahrada, zahrada ředitele a dvůr.



Obr. 2 – Budova gymnázia 1901. [b]

Budova měla od začátku ústřední topení, elektrické osvětlení, vodovod a do fyzikálního kabinetu byl zaveden plyn. Před začátkem školního roku 1901-1902 byla budova vybavena nábytkem a začátkem září byla připravena k zahájení vyučování. Veškeré náklady činily celkem 412 692,97 K.

Slavnostní obřad konsekrace se konal 15. září 1901. Před budovou promluvil k velkému shromáždění občanů poslanec dr. Václav Perek, známý bojovník za prosazení zákona, podle něhož české dítě má chodit do české školy. Dne 16. září se už budova naplnila žáky a 17. listopadu byla otevřena i aula, které se užívalo jako kaple ke školním bohoslužbám. [1]

1.4 Vyučovací osnovy

Vyučovalo se podle platných osnov pro gymnázia a podle speciálních osnov pro zemské jazyky z roku 1900. [1] V tabulce č. 1 je uveden stav učitelstva a vyučované předměty v prvním roce fungování gymnázia.

Tab. 1 - Stav učitelstva a rozdělení předmětů 1899-1900. [1]

	Jméno a hodnost	Učil	Ve třídách	Počet vyuč. hod.	Poznámka
1.	Wimmer Jan <i>Ředitel</i>	Matematika	I.a, I.b	6	Správce učit. knihovny
2.	Stárek Josef <i>Profesor</i>	Latina Český jazyk Němčina	I.a I.a I.a, I.b	20	Třídní v I.a
3.	Votruba Jindřich <i>Suplující učitel</i>	Latina Čeština Zeměpis	I.b I.b I.a, I.b	18	Třídní v I.b, správce knih. žák. a sbírek pro zeměpis
4.	Spitzner Václav <i>Výpomocný učitel</i>	Přírodopis	I.a, I.b	4	Správce sbírek pro přírodopis
5.	P. Koželuha František <i>Výpomocný učitel</i>	Náboženství	I.a	2	-
6.	P. Odstrčil František <i>Výpomocný učitel</i>	Náboženství	I.b	2	-
7.	Bažant Jan <i>Vedlejší učitel</i>	Krasopis	I.a, I.b	2	-
8.	Štětka František <i>Vedlejší učitel</i>	Kreslení	I.a, I.b	4	Správce učebních pomůcek pro kreslení
9.	Nechvátal Václav <i>Vedlejší učitel</i>	Tělocvik	I.a, I.b	2	Správce pomůcek k žakovským hrám
10.	Ambros Ezechiel <i>Ředitel kůru, vedlejší učitel</i>	Zpěv	I.a, I.b	2	-

V prvních letech byly vedlejšími předměty kreslení, krasopis, tělocvik a zpěv, později ještě těsnopis a francouzský jazyk. Za zmínku stojí, že až do školního roku 1913/14 byla němčina nepovinným předmětem.

V tabulce č. 2 je uvedena ukázka učebního plánu ve školním roce 1908/1909.

Tab. 2 - Ukázka učebního plánu. Školní rok 1908/1909. [2]

Předmět	Ročník								
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Celkem
Náboženství	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Latina	8	8	6	6	6	6	5	5	50
Řečtina	-	-	5	4	5	5	4	5	28
Čeština	4	4	3	3	3	3	3	3	26
Zeměpis a dějepis	3	4	3	4	3	4	3	3	27
Matematika	3	3	3	3	4	3	3	2	24
Přírodopis	2	2	2	-	2	2	-	-	10
Fyzika	-	-	2	2	-	-	4	3	12
Filosofická propedeutika	-	-	-	-	-	-	2	2	4
Němčina	4	4	4	4	3	3	3	3	28
Celkem	26	27	28	29	28	28	29	28	

V roce 1908 byly zavedeny nové předpisy o zkoušení a klasifikaci. Byl zmenšen počet známek z chování a prospěchu, známka z pilnosti byla zrušena. Zároveň byly uvedeny v život nové směrnice o maturitních zkouškách. Písemné maturity se konaly z češtiny, matematiky, vlastivědy a z latiny nebo řečtiny. Vysvědčení dospělosti obsahovalo jen zhodnocení studentovy vyspělosti pro vysokou školu, nikoliv známky z jednotlivých předmětů.

Až do první světové války plynul život školy klidně. Kromě povinných oslav a náboženských úkonů nezaznamenává kronika školy žádné mimořádné události. Počet tříd se postupně zvýšil na devět. Profesorský sbor se stabilizoval. [1]

1.5 Situace studentů na prostějovsku

Velmi obtížná byla situace studentů z chudých rodin. Tito byli odkázáni především na svou soukromou dobročinnost zámožných měšťanů, z jejichž nadací se vyplácely sociálně nejslabším studentům pravidelné podpory. Pomoc organizoval Spolek pro podporu chudých studentů studujících, který také obstarával pro nejchudší studenty obědy a půjčoval jim knihy. Dlouholetým funkcionářem „Spolku“ byl i dr. Jaroslav Mathon, známý znalec umění a budovatel prostějovské nemocnice. Základem jmění spolku byl odkaz manželky prvního českého prostějovského starosty Karly Vojáčkové, značnou částku mu v roce 1916 věnoval měšťan Josef Mrázek.

Situace chudých studentů se nezlepšila ani za první republiky. Po válce byly finance nadací znehodnoceny inflací a státní podporu 30-40 Kč měsíčně dostávali pouze dva studenti gymnázia. Dalších sedmnáct žáků dostávalo podporu od města a ze soukromých nadací, ale výše podpory činila jen 10 Kč měsíčně. Většina chudých studentů se jakž takž udržovala na studiích soukromým vyučováním málo nadaných žáků ze zámožných prostějovských rodin. [3]

Do života školy nepříznivě zasáhla první světová válka. Veškerá práce na školách byla pod kontrolou rakouských vojenských a politických úřadů. Vyučování sice pokračovalo během celé války, jen několik místností a tělocvična byly zabrány zásobovacím úřadem jako skladiště, ale řada profesorů a žáků musela nastoupit vojenskou službu. Tak postupně narukovali profesoři Karel Matocha, dr. Bohumír Hacar, Antonín Dokoupil, s nimi také školník Martin Procházka, později profesor Antonín Lexa, Karel Augusta, Jindřich Votruba, Josef Moric, Ambrož Soška a Emanuel Ambros. První tři žáci byli k vojenské službě povoláni už v říjnu 1914 a po nich následovalo stále více studentů, mnozí z nich teprve osmnáctiletí (obr. 3). [3]

Během válečných let se konaly předčasné válečné maturity. Ve školním roce 1915/1916 maturoval v řádném termínu na konci roku pouze jediný žák. Mnoho studentů bylo odvedeno už z páté, šesté nebo sedmé třídy. Počet žáků klesal, plynulou práci narušovaly odvody, dovolené na polní práce, nedostatek osvětlení, potíže s vytápěním budovy, starosti o příbuzné na frontě a bolest nad jejich zraněním nebo ztrátou. [3] V příloze č. 1 jsou uvedeny údaje o vývoji gymnázia do konce 1. světové války.



Obr. 3 - 1917, Dr. František Keclík – v Mezzolombardu před odchodem na frontu v kruhu šarží [c].

Kritická situace v zásobování vyvrcholila v Prostějově hladovou demonstrací, při níž bylo nedaleko gymnázia vojenským oddílem z Olomouce zastřeleno 23 hladových lidí, převážně žen. Práce ve školách byla stále pod úředním i vojenským dohledem, školy byly nuceny k stálým projevům oddanosti, oslavování válečných vítězství, k upisování válečných půjček, kupování odznaků a k peněžitým sbírkám.

Vytvoření samostatné republiky bylo přijato s nadšením a nadějami. Studenti pořádali průvody městem, zpívali vlastenecké písně a odstraňovali rakouské státní symboly, v noci hlídkovali. Řízení veřejných záležitostí se ujal okresní národní výbor, jehož členem byl také profesor Ambrož Soška. [4]

2. Gymnázium v letech 1918-1938

Pro vývoj československého školství po vytvoření samostatného státu v roce 1918 bylo rozhodující, že se ČSR zformovala jako buržoazně demokratický stát. Poválečný politický vývoj záhy ukázal, že budování československé školy nebude přímočarým vývojem, ale bojem mezi buržoazií a pokrokovými složkami společnosti. V tomto boji sehrála významnou roli marxisticko-leninská ideologie, jejíž vliv se u nás uplatnil zejména po VŘSR. [21]

Po vzniku samostatného československého státu v roce 1918 se školská soustava nedočkala výrazných změn oproti stavu v rakouské monarchii. Školství v ČSR nereformoval zásadním způsobem během období první republiky žádný školský zákon. Jen několik novel a vyhlášek částečně modifikovalo podobu školství. Jediným zákonem, který se výrazněji zapsal do prvorepublikového školství, byl tzv. malý školský zákon z roku 1922.

Jednou z novinek, jež zákon přinesl, bylo používání označení občanské školy pro školy měšťanské. Zákon nijak podobu školské soustavy neupravoval. Další dílčí změnu představovalo zavedení nového povinného předmětu občanská nauka a výchova. V úplnosti pak zákon stanovoval jako povinné na školách obecných předměty: náboženství, občanská nauka a výchova, čtení a psaní, jazyk vyučovací, matematika, přírodopis, přírodopis, zeměpis a dějepis, kreslení, zpěv, ruční práce a tělesná výchova. Zavedena byla i nauka o domácím hospodářství. [22]

V poválečných letech každoročně rostl počet žáků. V září 1919 bylo zapsáno 370 žáků a do roku 1924, kdy gymnázium oslavilo čtvrtstoletí své existence, stoupl počet studentů na 499. Prostějovské gymnázium se tehdy řadilo na druhé místo mezi klasickými gymnázii v republice. Více žáků mělo jen klasické gymnázium v Brně. V roce 1926 poprvé překročil počet studentů školy pět set. Po určitém poklesu počtu žáků v letech hospodářské krize na přelomu 20. a 30. let nastal ve třicátých letech opět růst. Nejvíce žáků mělo gymnázium ve školním roce 1938/39, kdy bylo zapsáno 539 řádných žáků ve 14 třídách (Příloha 2). [1]

2.1 Studenti a profesorský sbor

Zpočátku navštěvovali ústav pouze chlapci. Dívky byly přijímány jen jako privatistky a ve školním roce 1918 až 1919 jich bylo na škole 47. Po vzniku ČSR se dívky staly řádnými žákyněmi. Jejich počet však nerostl, protože v roce 1919 bylo v Prostějově zřízeno dívčí gymnázium, a krátkou dobu platilo dokonce ministerské nařízení, podle něhož se nesměly přijímat do bývalých chlapeckých ústavů dívky v těch městech, kde byly speciální dívčí školy.

Po válce se stabilizoval profesorský sbor, který měl v prvním roce dvacet členů, do roku 1939 vzrostl na 29 členů. Ředitelem gymnázia zůstal i po válce až do roku 1926 školní rada a odborný spisovatel Václav Kubelka [1]. Jeho záznamy o velmi dobrých poměrech uvnitř sboru v poválečných letech však zakrývají skutečnost, že právě sbor byl tehdy rozdělen na levicově a pravicově orientované profesory, mezi nimiž probíhaly vážné spory. Na ideový růst studentů měli kladný vliv právě levicově orientovaní profesori Jan Kamenář, Antonín Dokoupil a Vojtěch Tuček. Nejvýznamnější z nich byl Jan Kamenář, nadaný překladatel, který podněcoval svým příkladem žáky v tvůrčí činnosti a měl značný vliv na mladého Jiřího Wolkeru. Pro členství a aktivní práci v KSČ byl profesor Kamenář z prostějovského gymnázia přeložen a jeho případem se zabýval i Zdeněk Nejedlý v časopisu Var v říjnu 1922 [4].



Obr. 4 – Profesorský sbor 1922. [d]

2.2 Změny v učebních osnovách v letech 1918-1938

V prvních letech republiky nenastaly na gymnáziích ve srovnání s dobou předválečnou žádné velké změny. Docházelo pouze k menším úpravám osnov. Vládním nařízením z roku 1928 se stabilizovala úprava placení školného na 400 Kč ročně a zároveň byly stanoveny zásady pro žádosti o osvobození od školného. Základním předpokladem byla nemajetnost a dobrý prospěch. V roce 1930 byla na školách zřizována na základě výnosu ministerstva školství rodičovská sdružení. Rodičovské sdružení gymnázia projednávalo nejdůležitější otázku v roce 1934, kdy mělo zaujmout stanovisko k návrhu, aby bylo klasické gymnázium přeměněno na gymnázium reálné, což by umožnilo žákům vstup na vysoké školy technické a ekonomické bez rozdílových zkoušek. Drtivou většinou hlasů byl však tento návrh zamítnut. Důvodem bylo i to, že i přes humanitní zaměření školy se absolventi velmi dobře osvědčili i v mnoha technických oborech i v náročné vědecké práci.

Tab. 3 - Ukázka učebního plánu. Školní rok 1925/1926. [2]

Předmět	Ročník								
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Celkem
Náboženství	2	2	2	1	1	-	-	-	8
Latina	6	6	6	6	5	6	5	5	45
Řečtina	-	-	5	4	5	5	4	5	28
Čeština	5	4	3	3	3	4	3	4	29
Zeměpis	2	2	2	2	2	2	2	4	18
Dějepis	-	2	2	2	3	3	3	2	24
Matematika	4	3	3	3	3	3	3	2	24
Přírodopis	2	2	-	2	2	2	2	2	14
Chemie	-	-	-	2	2	2	-	-	6
Fyzika	-	-	2	2	-	-	4	4	12
Filosofická propedeutika	-	-	-	-	-	-	2	3	4
Němčina	3	4	3	3	3	3	2	2	23
Kreslení	3	3	2	2	-	-	-	-	10
Psaní	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Tělocvik	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Celkem	30	30	32	32	31	32	32	32	

Osnovy se měnily jen málo a zřídka docházelo k úpravám počtu hodin některých předmětů. Je zajímavé, že se až po válce stala chemie jedním z povinných předmětů. V roce 1930 byly upraveny zkoušky dospělosti zavedením jednoho volitelného maturitního předmětu.

V srpnu 1936 vydalo ministerstvo nový školní, zkušební a klasifikační řád. Školní řád odstranil karcery (vězení, kde byli neposlušní žáci ponecháváni o chlebu a vodě až do roku 1936) a zavedl možnost vyloučení s odkladem. Zkušební řád stanovil nové čtyřstupňové hodnocení chování. Čtyřstupňová klasifikace prospěchu byla nahrazena pětistupňovou a zároveň se upravovaly podmínky k dosažení prospěchu s vyznamenáním. Nový klasifikační řád poněkud snížil počet neprospívajících žáků, ale ve srovnání se současným stavem byl počet žáků s nedostatečným prospěchem vysoký.

Jestliže před reformou v roce 1936 bylo ze 481 žáků ústavu 77 žáků s vyznamenáním a 58 nezpůsobilých postoupit do vyšší třídy, po reformě v roce 1937 prospělo ze 490 žáků 119 s vyznamenáním, ale neprospělo 42, z nichž třinácti byla povolena opravná zkouška. Tento prospěch se označuje ve školní kronice jako zvlášť dobrý. Hodnocení žáků bylo přísné a podle výnosu z roku 1935 byli z dalšího studia vyloučeni ti žáci první a druhé třídy, kteří měli tři nedostatečné.

Po řediteli Václavu Kubelkovi (do r. 1926) a Jindřichu Votrubovi (do r. 1936) vedl školu dva roky profesor Stanislav Letocha jako zatímní správce. V roce 1938 dostalo gymnázium nového ředitele. Stal se jím Jaroslav Svoboda (*obr. 5*), předtím profesor na reálném gymnáziu v Třebíči [1].



Obr. 5 - Jaroslav Svoboda – ředitel od r.1938. [e]

Kritická doba prvního náporu Německa na Československou republiku vyvrcholila kolem 21. května 1938 a přinesla i na gymnázium hodně neklidu mezi žactvo i učitele. Slibný začátek školního roku byl náhle přerušen chystaným útokem Německa na náš stát. Řada profesorů nastoupila vojenskou službu a tím utrpělo

pravidelné vyučování. Vypovídá tomu i pokles studentů a tříd po roce 1938 (Příloha 2, Graf 1. a 2.).

2.3 Reformní úsilí 30. let

Ve třicátých letech se zformovala dvě reformní centra – pražské a brněnské. V čele pražského stál Václav Příhoda, brněnské bylo reprezentováno společností Nové školy, v jejímž čele stál Otokar Chlup a Jan Uher.

Brněnské centrum se zaměřovalo více na koncepční otázky, usilovalo o vytvoření vlastního pojetí reformy na základě syntézy světových prvků a domácí tradice.

Pražské centrum představovala Reformní komise při Škole vysokých studií pedagogických (ŠVSP). Vedle Příhody se na práci komise podíleli zejména L. Hanus, J. Nykl, V. Disman aj. Tato komise vypracovala koncepci školské reformy a organizačně zabezpečovala činnost reformních škol.

Ideové pojetí reformy zkoncepoval V. Příhoda. Publikoval je v řadě děl, nejuceleněji ve spise Racionalizace školství z roku 1930.

Příhoda kritizuje nestejnou možnost přístupu děné ke vzdělání způsobenou rozdílným sociálním postavením rodičů a podporovanou existencí různých typů škol. Tuto sociální nespravedlnost hodlá vyřešit jednotnou školou, budovanou na principu racionalizace. Základní znaky racionalizace jsou podle něj jednotnost, úspornost a vědecké řízení školní práce. Racionálně znamená u Příhody i ve škole co nejdříve, co nejlépe, s nejmenším vynaložením sil a přitom co nejlevněji.

Zavedení jednotné školy předpokládá vytváření velkých škol a postupné rušení škol malých, což povede ke snížení nákladů. Velká škola zároveň vytvoří podmínky pro široké uplatnění principu diferenciací. Každému žákovi se dostane právě takového vzdělání a v takovém rozsahu, jak to odpovídá jeho zaměření a schopnostem. Velká škola se tak stane „školou na míru“, která uspokojí všechny žáky, zruší propadání a nedovolí, aby u žáků vznikl komplex méněcennosti.

Příhodova jednotná škola je tedy škola vnitřně diferencovaná. [21]

3. Léta nacistické okupace (1939-1945)

Tragický 15. březen 1939 je zaznamenán v kronice školy stručně: „Dnem 15. března zřízen Protektorát Čechy a Morava. Školní rok zakončen pravidelně 24. června 1939.“

Za tímto záznamem se skrývají tragédie mnoha studentů i jejich rodičů. Nastala doba, kdy v těžkém boji o život pomáhala národu kultura. Studenti gymnázia právě v těchto těžkých měsících po okupaci slavili úspěch provedením Máchova Máje, zhudebněného prostějovským skladatelem Vladimírem Ambrosem. [1]

Léta 1939-1945 byla obdobím cíleného útoku nacistů na mladou českou inteligenci. V listopadu 1939 byly uzavřeny české vysoké školy, studenti a vysokoškolští učitelé byli vystaveni perzekuci. Výrazně postiženo bylo celé české školství – směřovalo ke germanizaci a postupné likvidaci české vzdělanosti. Po zrušení vysokých škol se nacisté zaměřili na omezování českého středního školství. Jen na Moravě bylo na začátku války zrušeno 11 středních škol, mezi nimi i prostějovská reálka.

Osud gymnázia za války se mnoho nelišil od sudu jiných českých středních škol. Okupanti zavřeli 17. listopadu 1939 české vysoké školy a snažili se co nejvíce omezit střední školství. Narušovali všemožně vyučování, zrušili některé předměty, odstraňovali učebnice a všemožně zastrašovali profesory i žáky. Cílem bylo co nejvíce zredukovat počet studentů.

Od roku 1941 směl mít ústav pouze jednu první třídu se čtyřiceti žáky, když počet uchazečů byl více než trojnásobný. Žákyně nebyly přijímány vůbec. Plánovitě byl také omezován počet žáků, kteří už na ústavu studovali. V roce 1942 muselo být ze čtvrté třídy vyloučeno 20% žáků a 25% žákyň, z páté třídy 15% žáků a 25% žákyň, ze šesté třídy 20% žáků a 30% žákyň. [2] Počet studentů, kteří navštěvovali školu, byl redukován dalšími zásahy. Někteří z nich byli například nasazováni do práce v různých porodnicích (Technische Nothilfe, vojenské letiště apod.). [3]

V této těžké protektorátní době převzal vedení školy jako správce Jan Cejpek, když ředitel Jaroslav Svoboda odešel v dubnu 1941 do trvalého důchodu. Učitelé byli voláni na ideologická školení a pracovní schůze, ředitelé a zástupci žactva byli zváni do Prahy a tam zastrašováni různými pohrůškami. Jedno nařízení tehdy stíhalo druhé. Při tzv. revizích byly vyřazovány učebnice a knihy ze žákovské knihovny. Obávaný školní

inspektor E. Záruba nacházel velezrádný obsah i ve starých ročenkách gymnázia, které musely být odstraněny z profesorské knihovny.

Vyučování bylo všemožně narušováno a zatěžováno. Některé předměty nesměly být vyučovány vůbec. Od roku 1942 byla vydávána dvojjazyčná německo-česká vysvědčení a ústav byl ministerským nařízením změněn na reálné gymnázium. V lednu téhož roku musel být z fasády odstraněn reliéf Františka Palackého. V červnu 1943 vykonal na gymnáziu inspekci nenáviděný protektorátní ministr Emanuel Moravec v doprovodu německého starosty a neznámého civilisty a vytkl správci, že „pracky žáků neletěly dost rychle nahoru“. Tedy že nezdravili dost hbitě nacistickým pozdravem. [1]

Koncem října 1943 byl vedení školy doručen rozkaz, že se budova s okamžitou platností zabírá pro německou vojenskou nemocnici. Posledních 18 měsíců války prožilo gymnázium v budově reálky, jejíž zbývající třídy byly už předtím připojeny pod správu gymnázia. Do budovy reálky přestěhovali žáci i profesori v prvních listopadových dnech sbírky i nábytek, ale protože v reálce nebylo místo, bylo nutno umístit tři třídy v budově dívčího reálného gymnázia. V prosinci bylo 38 žáků VIII. třídy narozených v roce 1925 odvedeno k organizaci Technische Nothilfe. Pak pracovali na vojenském letišti. Koncem školního roku opět nastává vylučování 28% žáků IV. tříd. To už bylo v době, kdy se pravidelně opakovaly letecké poplachy.

Školní rok 1944-1945 byl už zcela ve znamení blížícího se konce války. Většina žáků VII. třídy byla zařazena k technické nouzové pomoci, VIII. třídy byly určeny ke zvláštnímu použití. V budově bylo umístěno ještě několik dalších škol, tělocvičnu používal spolek Kuratorium pro výchovu mládeže a celá budova byla určena za nouzovou ubytovnu pro osoby postižené náletem. V únoru 1945 byla vojskem obsazena i budova dívčího reálného gymnázia a sbírky a knihovny byly nouzově umístěny v muzeu, v soukromých bytech, v továrnách i jinde. Od února byli profesori nasazeni čtyřikrát týdně po pěti hodinách na zákopové práce a v březnu k nim přibýlo ještě 33 městských žáků 5. a 6. třídy.

Konec války se blížil. Letecké útoky byly stále častější a žáci se shromažďovali jen dvakrát týdně v restaurační místnosti U Tří králů, kde dostávali úkoly a vysvětlivky k učivu. 20. dubna bylo pro každodenní poplachy zastaveno i toto svolávání žáků. 29. dubna byla těžkou leteckou bombou zasažena celá fronta budovy gymnázia. Potom už žili obyvatelé města v krytech až do 9. května.

9. května v ranních hodinách obsadily Prostějov oddíly Rudé armády. Válka skončila. [2]

3.1 Totálně nasazení, zemřelí profesori

Válečná léta přinesla mnoho bolestných ztrát. Pamětní deska prostějovského sochaře Jana Třísky ve vestibulu školy připomíná oběti nacistické okupace z řad žáků a profesorů gymnázia. Mramorová pamětní deska (obr. 6) byla slavnostně odhalena 26. června 1949 při oslavách 50. výročí existence gymnázia.

Gymnázium byl propůjčen název gymnázium Jiřího Wolker.



Obr. 6 – Mramorová pamětní deska ve vestibulu GJW. [f]

3.1.1 Osudy obětí nacistické okupace

Rudolf Bělín

Narozen 3. února 1888 v Čehovicích, na gymnázium studoval v letech 1903-1907. Za 1. světové války bojoval v československých legiích ve Francii. Po válce byl důstojníkem v čs. armádě, dosáhl hodnosti plukovníka. Byl velitelem 35. pěšího pluku v Klatovech. Od června 1939 pracoval v odboji. Zemřel 10. června v koncentračním táboře ve Wohlau u Vratislavi.

Vasil K. Škrach

Narozen 14. června 1891 v Prostějově, na gymnázium studoval v letech 1903-1910. Na Karlově univerzitě studoval klasickou filologii, zabýval se také filozofií,

psychologií a sociologií. Stal se osobním tajemníkem prezidenta Masaryka. Škrachova vědecká a odborná činnost byla rozsáhlá. Byl zakladatelem, redaktorem nebo spolupracovníkem celé řady odborných časopisů. 23. června 1940 byl zatčen gestapem, vězněn na několika místech a 25. května 1943 byl popraven v Berlíně – Ploetzensee.

PhDr. Jan Uher

Narozen 28. ledna 1891 v Prostějově. Na gymnáziu studoval v letech 1903-1910. Byl to spolužák a přítel Vasil Škracha. První světovou válku strávil jako voják na frontě. Po válce vystudoval Karlovu univerzitu. Dosáhl doktorátu filozofie. Působil jako mimořádný profesor pedagogiky v Brně a ve školním roce 1937/38 jako řádný profesor na Komenského univerzitě v Bratislavě. Byl autorem řady odborných pedagogických statí. Za okupace byl členem odbojové skupiny Obrana národa. 20. listopadu 1939 byl zatčen a odsouzen k trestu smrti, popraven byl 27. října 1942 v Berlíně – Ploetzensee.

Alois Rolný

Narozen 21. února 1898 v Určicích. Žákem gymnázia byl v letech 1911-1918. Jako učitel působil v Drahaněch, od roku 1923 byl učitelem, později řídícím učitelem v Dědkovicích. Horlivě pracoval v Sokole. Jako sokolský pracovník byl 4. září 1940 zatčen. Byl vězněn v Olomouci, Lansbergu u Mnichova a v koncentračním táboře Wohlauf u Vratislavi. Ve Wohlauf 7. března 1943 zamřel.

JUDr. Ivan Sekanina

Narozen 31. října 1900 v Novém Městě na Moravě. Žil s rodiči v Praze, studoval na reálném gymnáziu na Smíchově. V letech 1918 a 1919 studoval a také maturoval na gymnáziu v Prostějově. Byl to spolužák a přítel básníka Jiřího Wolker. Sekanina (*obr. 7*) vystudoval právnickou fakultu v Praze. Jako příslušník komunisticky orientované inteligence byl členem celé řady levicových organizací. V roce 1934 se zúčastnil lipského procesu.

Byl zatčen gestapem již 16. března 1939 a bez rozsudku odvezen do koncentračního tábora v Sachsenhausenu-Oranienburgu u Berlína. Zemřel 21. května 1940.



Obr. 7 - Advokát Ivan Sekanina [s].

JUC. Rostislav Steiner

Narozen 17. prosince 1918 v městě Tver v bývalém SSSR, po 1. světové válce se rodina vrátila do vlasti. Jeho otec Ferdinand Steiner (*obr. 8*) působil v letech 1920-1947 jako profesor tělocviku na prostějovském gymnáziu. Rostislav byl žákem gymnázia 1929-1936. Poté studoval práva v Praze a absolvoval abiturientský kurz na obchodní akademii v Olomouci. Začátkem okupace se stal členem protiněmecké ilegální skupiny, která rozšiřovala ilegální tiskoviny. Skupina byla brzy odhalena. 3. prosince 1940 byl R. Steiner zatčen, vyslýchán a vězněn. V roce 1941 byl ve Vratislavi odsouzen na pět let do káznice.



Obr. 8 - Ferdinand Stainer 1884 – otec Rostislava Stainera [g]

Během vězení v Briegu u Vratislavi a na Mírově onemocněl tuberkulózou. Propuštěn byl po odpykání trestu v prosinci 1944. Zemřel v Zemské nemocnici v Olomouci 27. dubna 1946.

JUDr. Vladimír Dosoudil

Narozen 11. března 1905 v Čechách pod Kosířem. Na gymnáziu studoval v letech 1916-1923. Vystudoval práva, jako soudce působil v Třebíči a v Rožnově. Od roku 1936 byl přednostou okresního soudu v Konici. Byl obětavým sokolským funkcionářem. Od roku 1941 byl vězněn v koncentračním táboře v Mauthausenu, kde byl 25. srpna 1942 popraven. Byl vyznamenán válečným křížem In memoriam.

Vedle těch, kteří během okupace zemřeli, byla i velká řada dalších, kteří také zakusili výslechy, mučení a věznění, ale přece se jim podařilo přežít. Jako příklad uvádím jednoho z nich:

Bohumil Nezval

Působil na škole jako školník od 1933. Byl významným ochotnickým hercem, později nositelem několika celostátních vyznamenání za hereckou činnost. Přátelil se s předními českými herci – Františkem Smolíkem, Jindřichem Plachtou, Ladislavem Peškem a dalšími. V únoru 1943 byl zatčen gestapem a do konce války vězněn, ironií osudu v Bayreuthu, městě proslulém divadelní tradicí a velkolepými wagnerovskými operetními festivaly. Bohumil Nezval (*obr. 9*) vězení přežil, na gymnáziu potom působil až do svého odchodu do důchodu v roce 1963. [2]



Obr. 9 - Bohumil Nezval 1895 – pomocný zřízenec[h].

4. Léta obnovy (1945-1953)

První poválečné týdny a měsíce nebyly jednoduché, ale nadšení ze znovu nabyté svobody, dobrá vůle a úsilí překonávaly svízele. Žáci i profesori se nejprve podíleli na opravách poškozeného prostějovského nádraží a letiště. Také budova gymnázia byla po válce v dezolátním stavu. Velká spoušť byla v nakvap opuštěné vojenské nemocnici. Všude ležely spousty trosk, roztržitého skla a nečistoty. Vnitřní zařízení bylo zničené nebo poškozené. Stavebními úpravami pro potřeby vojenské nemocnice byl změněn vnitřní ráz budovy. Poškozená byla také celá fronta gymnaziální budovy.

Budova prostějovské reálky byla postižena méně. Po poradě profesorů obou škol sloučených za okupace byl vypracován plán obnovovacích prací. Při nich oběťavě pomáhali žáci, profesori i oba školníci Ervín Malan a Čeněk Král.

4.1 Regenerace budov

Vyučování bylo zahájeno již 22. května 1945. Vyučovalo se nejprve v budově tkalcovské školy (dnes střední průmyslové školy oděvní), od 29. května pak již ve třídách dívčího reálného gymnázia v Komenského ulici. Podmínky byly více než stísněné. Pro nedostatek učeben měla VII. třída vyučování na školním dvoře. V červnu pokročily práce natolik, že do opravené budovy reálného gymnázia mohly být umístěny i všechny třídy státního gymnázia.

Podle pokynů zemské školní rady byly opět vytvořeny dva ústavy a obnoven stav před okupací. Vedením bývalé reálky, nyní státního reálného gymnázia, byl pověřen Vojtěch Janoušek, státní gymnázium řídil profesor Jan Cejpek. Na konci školního roku 1944-1945 byly obě školy již zase samostatné, gymnázium ovšem ještě ve vypůjčených prostorách.

V budově gymnázia v Kollárově ulici bylo vyučování obnoveno až 10. prosince 1945, a to ještě v nouzových podmínkách. Nedostávalo se skla k zasklení oken, nebylo dost topiva, chybělo mnoho nutného vnitřního zařízení. Všechny obtíže ale překonávala obětavá práce žáků i profesorského sboru. Školní rok 1947/48 byl již zahájen v opravené budově. Do školy tehdy nastoupilo 202 žáků, z toho 138 chlapců a 64 dívek, a jeden privatista. [1]

4.2 Změny ve vyučování

Únorový zvrat roku 1948 se neprojevil svými důsledky jen v oblasti politické, ale přinesl závažné změny i ve školství. K zásadním změnám v organizaci základního vzdělávání došlo v důsledku vydání zákona o základní úpravě jednotného školství. Školský zákon z 21. dubna 1948 stanovil, že vzdělávací soustava bude jednotná. Vzdělání I. stupně (pětiletá národní škola) a i II. stupně (čtyřletá střední škola) bude jednotné a bezplatné. Soukromé školy byly zestátněny. Pro mládež starší 15 let byly zavedeny školy III. stupně. K nim patřilo i čtyřleté gymnázium.

Ve školním roce 1948/49 tak mohli ve studiu na gymnáziu pokračovat jen žáci, kteří již absolvovali aspoň tercii, ostatní museli odejít do nově zřízených škol II. stupně. Od školního roku 1948/49 přešli tedy žáci 1.-3. ročníku na II. stupeň střední školy a v dalším roce bylo nižší gymnázium zrušeno. Změnily se i osnovy a učební plány – měly přispívat k výchově nové, socialismu a lidově demokratickému zřízení oddané generace. Byl to jeden z úkolů „kulturní revoluce“, která byla „součástí generální linie výstavby socialismu“, jak ji stanovil IX. sjezd KSČ v květnu 1949. [3]

Od prosince 1948 byla řízením školy pověřena Helena Dobová, 1. září 1949 se stal ředitelem školy Jaroslav Port. Počátkem tohoto školního roku bylo gymnázium sloučeno s bývalým dívčím reálným gymnáziem. Téhož roku skončilo používání auly pro bohoslužby československé církve. Varhany z auly byly předány městskému národnímu výboru pro obřadní síň a aula byla nově upravena.

1. září 1951 byla do gymnázia začleněna také bývalá reálka. Ve školním roce 1949/50 působila v přízemí školní budovy přechodně i III. střední škola chlapecká, jejímž ředitelem byl významný pedagog, příležitostný básník, spisovatel a přítel Edmunda Husserla František Jančík. Ve školním roce 1952/53 byl v přízemí školní budovy přechodně umístěn stavební obor učiliště státních pracovních záloh.

Školním rokem 1952/53 končí dosavadní čtyřleté gymnázium, neboť přichází další školská reforma. Proto také maturují jak čtvrté, tak i jeden třetí ročník, tedy třídy IV.A, IV.B a III.B. Třída III.A toho roku nematurovala, přestože se k maturitě pilně připravovala. Do života třídy tvrdě zasáhly události spojené s odstraněním Masarykova pomníku. [3]

4.3 Prostějovský „černý pátek“

Změny v Československu po roce 1948, hospodářské problémy v průmyslu i zemědělství, pokles životní úrovně, odstraňování demokracie a politické procesy způsobovaly, že lidé stále vzpomínaly na první republiku a na prezidenta Masaryka jako na symbol československé státnosti, ideálů humanismu a demokracie. Památka TGM se stala trnem v oku gottwaldovského vedení státu. Počátkem 50. let začala systematická protimasarykovská kampaň. Její součástí bylo odstraňování jeho obrazů, bust, reliéfů a pomníků, zařazení jeho spisů mezi zakázanou literaturu a přejmenovávání ulic a náměstí po něm pojmenovaných. [2]

Přes změnu postoje k Masarykovi, kterou hlásalo komunistické vedení státu, mnoho lidí stále ctilo památku prvního prezidenta. Výročí jeho narození a úmrtí se stávala příležitostí k vyjádření tichého nesouhlasu s režimem.

Pomník T. G. Masaryka byl dokončen v roce 1938, ale vzhledem k nacistické okupaci nebyl odhalen a byl ukrýván. Socha přečkala válku zakopána v zemi na pozemku pražské Maškovy slévárny, kde byla i odlita. K slavnostnímu odhalení pomníku došlo až po osvobození dne 27. října 1946. Sochařské dílo bylo úspěchem akademického sochaře Otakara Španiela a bylo považováno za jedno z nejlepších výtvarných děl zobrazujících prezidenta Masaryka. [6]

4.3.1 Pomník T. G. Masaryka a jeho stržení

V poúnorovém období se pomník stal místem, kam prostějovští občané pokládaly kytice, zapalovali svíčky a kde se po zákazu Masarykových oslav při jeho výročí alespoň tiše scházeli. K takovým tichým demonstracím došlo i dvakrát v roce 1953, poprvé 25. února a podruhé 7. března 1953 v den výročí Masarykova narození. Mezi těmi, kteří tehdy položili kytici k pomníku, byli i žáci maturitní třídy III.A gymnázia Jiřího Wolker. Tyto akce podnítily další dramatický vývoj událostí.

Existence pomníku v Prostějově vyvolávala již delší dobu nespokojenost komunistického vedení města. Rada Místního národního výboru se usnesla již v listopadu 1952 o odstranění pomníku a o přejmenování Masarykova náměstí na Stalinovo nebo Gottwaldovo, ale na zásah místního a okresního výboru KSČ byla realizace odložena „až na vhodnější dobu“, neboť se usnesení rady MNV dostalo na veřejnost a vyvolalo velký nesouhlas.

Iniciativu v protimasarykovském tažení však převzali v Prostějově jiní, radikálnější komunisté, kteří se rekrutovali z řad politického oddělení prostějovského vojenského leteckého učiliště a ze státní bezpečnosti. Akce u pomníku TGM, zejména tichá manifestace 7. března 1953, která navíc proběhla dva dny po smrti sovětského diktátora J. V. Stalina, se rozhodli odstranit památník stůj co stůj.

K vlastní akci došlo v pátek 10. dubna 1953 o druhé hodině ranní. Podle vzpomínek některých prostějovských občanů bylo již po půlnoci náměstí zahaleno umělou mlhou. U pomníku se shromáždili příslušníci politického oddělení leteckého učiliště, vojenské kontrarozvědky, státní bezpečnosti a jediný zástupce civilních složek, předseda ONV Ján. Celá skupina byla složena z 20 lidí. Stržení sochy, které trvalo 10-15 minut, bylo provedeno vojenským autojeřábem, řízeným poručíkem Zdeňkem Kašparem. Podle hlášení bezpečnosti byla socha odvezena na vojenskou střelnici v Žarovicích, kde byla pásy autojeřábu rozdrčena a zahrabána do připravené jámy. [6]

4.3.2 Demontrace

Prostějovští občané, kteří se probudili do chladného dubnového pátečního rána, zhlédli spoušť na místě Masarykova pomníku, byli zprvu zděšeni, pak ale začalo narůstat pobouření nad vandalským činem. Zpráva o události se rychle šířila a již v dopoledních hodinách se začaly u rozbitého podstavce sochy shromažďovat hloučky rozhořčených lidí, především ženy a mládež, diskutovali a vesměs odsuzovali odstranění sochy. Byli toho názoru, že to udělali komunisté a za organizátory akce považovali Místní národní výbor a také armádu.

Během odpoledne počet lidí vzrůstal, náměstí se zaplňovalo. Ozývala se protikomunistická hesla, zpívala se státní hymna a masarykovské písně (Teče voda teče, Ach synku, synku...). Demontrace pokračovala se stále se zvyšující intenzitou. Večer lidé dvakrát zaútočili na radnici, podařilo se jim sice proniknout dovnitř, ale byli odtud vytlačeni.

O půl jedenácté nastoupili proti demonstrantům příslušníci veřejné a státní bezpečnosti, oddíl lidových milicí, důstojníci ze 4. leteckého pluku v Prostějově a 70 komunistických funkcionářů a milicionářů města. Další ozbrojené síly byly v pohotovosti v záloze. Před půlnocí ovládly bezpečnostní složky náměstí. Byli zatýkáni poslední demonstranti. Dne 10. dubna bylo zatčeno 40 účastníků, v následujících dnech se počet zvýšil na 85 zatčených, z nichž byli někteří později propuštěni. [6]

4.3.3 Reakce komunistů

Zpráva o událostech v Prostějově se rozšířila velmi rychle a vzbudila v komunistických kruzích velké zděšení. Šlo o první politickou demonstraci v Československu po roce 1948. Na mimořádných zasedáních jednaly okresní i krajský výbor KSČ, již 14. dubna se událostmi zabýval politický sekretariát ÚV KSČ za účasti A. Zápotockého, V. Širokého, K. Bacílka, A. Čepičky, V. Kopeckého a A. Novotného, tedy všech tehdejších politických špiček. Zprávu jim podal tajemník olomouckého ÚV KSČ V. Uhlíř. Výsledkem jednání bylo ustanovení komise, která měla události prošetřit. Do jejího čela byli postaveni Karol Bacílek, ministr národní bezpečnosti a Alexej Čepička, ministr národní obrany, oba razantní stalinisté.

Výsledkem šetření Bacílkovi a Čepičkovi komise byla zpráva, která byla předložena politbyru ÚV KSČ 19. května 1953. Podávala podrobný rozbor situace v Prostějově, ostře kritizovala celkově špatnou „masově politickou“ a ideologickou práci okresního výboru strany a jeho malou akceschopnost v průběhu demonstrací. Požadovala tvrdý postup vůči těm, kteří se podíleli na demonstracích. Měl se však dělat zásadní rozdíl mezi „svedenými dělníky“ a těmi účastníky z řad mládeže, kteří mají „dobrý třídní původ“, a mezi ostatními účastníky demonstrace. Naopak bylo přímo doporučeno: „Studenty buržoazního a kulackého původu vyloučit ze škol.“ [6]

4.3.4 Odveta

Následovaly represe. Soudní proces u Okresního soudu v Prostějově, který proběhl v srpnu 1953, se měl původně konat s 69 občany. Po pohovorech s některými vězňenými, především „svedenými“ dělníky, bylo nakonec u 23 zastaveno soudní řízení, zbývajících 46 bylo obžalováno pro trestný čin „útoku proti skupině občanů“. Tři z nich byli obžaloby zproštěni, 43 vězňených bylo odsouzeno na několik měsíců až čtyři roky vězení.

Mnoho dalších prostějovských občanů bylo postiženo také v zaměstnání. Největší zásahy v tomto směru proběhly ve školství, neboť právě studenti prostějovských středních škol byli považováni za významnou část účastníků či podněcovatelů demonstrace.

Vyšetřování žáků prostějovských škol prováděla komise ministerstva školství a osvěty již 18. dubna 1953 a pokračoval v něm Krajský národní výbor v Olomouci. Největší pozornost byla věnována studentům III.A třídy Gymnázia Jiřího Wolker

(obr.10), o nichž bylo známo, že 7. března položili „demonstrativně“ kytici k pomníku T. G. Masaryka. Nejvíce byli postiženi žáci Antonín Kavička a Olga Stehlíková, kteří byli vyloučeni ze všech výběrových škol v ČSR. Kavička, syn bývalého advokáta, sice nebyl na demonstraci, ale organizoval ve třídě sbírku na kytici, vyzýval žáky, aby se dostavili svátečně oblečení. Navíc se mu dokázalo, že již dopoledne 7. března, kdy žáci shrabovali v zahradě suché listí, spálil noviny se smutečním obrazem generalissima Stalina. Žáci přitom zpívali masarykovské písně a házeli do ohně další noviny se Stalinem. Olga Stehlíková, dcera evangelického faráře, byla obviněna, že odporovala Kavičce, přechovávala kytici ve svém bytě a houževnatě zapírala „prokázání fakta“.



Obr. 10 – Tablo třídy 3.A ve školním roce 1950-1953 [i].

Další vyšetřování, prováděné školským referátem KNV od 17. dubna do 13. srpna 1953, však vedlo k postihu dalších žáků třídy III.A. Studentce Miluši Dostálové nepomohla ani básnická přímluva národního umělce Petra Bezruče z 13. července 1953, kterou podle komise z básníka „vylákala“. Výsledkem vyšetřování pak bylo konstatování, že třída jako celek byla protistátního smýšlení a jako taková byla rozpuštěna, bez ohledu na to, že nikomu nebyla prokázána účast na demonstraci. Nikdo

z nich nebyl připuštěn k maturitě (někteří ani v dalších letech) kromě M. Králíka, který směl dostudovat prázdninový kurz a maturovat na Slovanském gymnáziu v Olomouci.

Na gymnáziu Jiřího Wolkeru byli vyloučeni ze studia i další dva studenti I. ročníku za účast na demonstracích. KNV dokonce zastavil na gymnáziu konání maturit ve třídě III.B a ve čtvrtých třídách. Maturity se poté dělali dodatečně až po pohovorech se žáky. Pět ze studentů těchto tříd pak k maturitám nepřipustil vůbec.

Postiženi byli i profesori: třídní profesor třídy III.A Bohumil Svozil byl ze školství propuštěn, ředitel Jaroslav Port byl zbaven funkce a katechetovi Josefu Životkovi byl odebrán státní souhlas k vyučování.

Také na dalších školách došlo k perzekucím. Na Průmyslové škole oděvní bylo vyloučeno pět žákyň za účast na demonstraci. Na Vyšší průmyslové škole strojnické byli vyloučeni dva studenti, na Vyšší zdravotní škole jedna studentka a dokonce i na strojní průmyslovce v Lutíně byl za účast na demonstraci vyloučen jeden žák. Mnoho dalších žáků dostalo sníženou známku z chování, ředitelské důtky a další tresty.

Zprávy o prostějovských událostech byly až do roku 1968 považovány za přísně tajné, československá veřejnost se o nich neměla dovědět. Teprve na jaře roku 1968 po zrušení cenzury se o nich začalo mluvit. Prostějovský tisk přinesl řadu informací o stržení pomníku i o demonstraci. Byla ustavena komise, která měla zjistit pachatele zničení pomníku, připravit rehabilitaci nevinných a bylo také zahájeno marně pátrání po soše. Pomník měl být obnoven, náměstí opět mělo nést název T. G. Masaryka.

Invaze sovětských vojsk v srpnu 1968 a následující normalizace tomu zabránila. Možnost k nápravě se otevřela teprve po listopadu 1989. [6]

5. Jedenáctiletka

V roce 1953 byla uskutečněna nová rozsáhlá reforma našeho školství. Schéma nového školského modelu je uvedeno v tabulce č. 4.

Tab. 4 - Převzetí sovětského modelu, nový školský systém.

III. stupeň – 3 roky		Jedenáctiletá střední škola
II. stupeň – 3 roky	Povinná školní docházka – 8 let	Osmiletá střední škola
I. stupeň – 5 let		

Nový zákon o socialistické škole z dubna 1953 zkrátil povinnou školní docházku na osm let. Gymnázia byla zrušena, všeobecně vzdělávací školy všech stupňů byly sloučeny pod jednu správu a vytvořeny jedenáctileté střední školy, vychovávající žáky od 1. do 11. postupného ročníku. Po osmileté povinné školní docházce mohli žáci přejít do výběrových tříd, jejichž absolventi ukončili studium maturitní zkouškou. Bývalá gymnázia byla do jedenáctiletok včleněna jako poslední tři výběrové ročníky (9.-11. roč.), které byly ukončeny maturitní zkouškou. Příprava ke studiu na vysoké školy se tak zkrátila o dva roky.

Posláním nové školy bylo zvýraznit sepětí školy se životem a prací lidu, vychovávat odborné a politicky zdatné občany a posílit polytechnickou složku vzdělávacího procesu. [21]

Výsledkem této problematické reformy byl vznik velkých, značně nesourodých škol. Zatímco ve školním roce 1952/53 studovalo na gymnáziu (III. stupni všeobecně vzdělávací školy) celkem 254 žáků, v následujícím roce, po zřízení jedenáctileté střední školy, zde bylo 26 tříd s 1100 žáky a 35 učiteli.

Jedenáctiletka byla umístěna v budově dosavadního gymnázia a obecné školy v Kollárově ulici. Vedením školy byl pověřen dr. Oldřich Hajkr, dosavadní ředitel školy v Čechách pod Kosířem, zástupci ředitele se stali Jaroslav Haitmar a Josef Burian.

V jedenáctiletkách bylo posíleno vyučování technickým předmětům, byla zavedena práce v dílnách a na školním pozemku. Učební osnovy byly „přizpůsobeny potřebám naší společnosti, usilovně budující socialismus“. [2]

5.1 Mimoškolní činnost studentů

Od 50. let byly na školách všemožně podporovány mládežnické organizace - Pionýrská organizace pro děti do 14 let a Československý svaz mládeže pro středoškolskou mládež. Brzy se členství v této organizaci stalo pro studující mládež „dobrovolně povinné“ a práce v ČSM, později SSM (Socialistický svaz mládeže) byla důležitým předpokladem přijetí studenta na vysokou školu. Později tato mládežnická organizace „zastřešovala“ veškeré školní i mimoškolní aktivity žáků. Měla své příjemnější stránky – zájmové kroužky, sportovní soutěže apod., ale především měla na své členy ideologicky působit. Studentům byla vnucována různá politická školení, krajně nezáživné a ryze formální soutěže, uzavírání tzv. socialistických závazků, organizované návštěvy sovětských filmů, odběr sovětského tisku a účast na početných oslavách různých výročí mezi nimiž dominovaly oslavy VŘSR. [2]

Dobrou práci školy na veřejnosti prokázala těsná spolupráce s MNV, ONV i s patronátním závodem Agrostroj, který účinně pomáhal při zvelebení školy brigádami, vybavením školních dílen i pomocí při rekreaci žactva (obr. 11). [5]



Obr. 11 – Mimoškolní činnost studentů v roce 1953. [j]

5.2 Změny v organizaci

Po jednoročním působení odešel ředitel dr. Oldřich Hajkr na Vysokou školu báňskou a hutní do Ostravy. Řízením školy byl pověřen Jaroslav Haitmar a jeho zástupcem se stal Karel Skřivánek. V té době byly zahájeny rozsáhlé stavební úpravy, protože školní budova neměla dostatečné prostory pro tak velký počet žáků. Byly zřízeny školní dílny, klubovny pro pionýry a svazáky, školní zahrada a dvůr byly upraveny na hřiště pro odbíjenou a ze školního dvora upraveno antukové hřiště na košíkovou, v níž žáci pod vedením učitele Zemana dosáhli i celostátních úspěchů. V roce 1955 bylo započato s úplnou rekonstrukcí ústředního topení, dokončenou v roce 1956. Současně byla upravena aula školy podle projektu architekta Miloše Libry. Touto úpravou se stala aula gymnázia jednou z nejkrásnějších místností ve městě. Dále byla za přispění rodičů a patronátního závodu vybudována dvoupatrová přístavba při jižní straně tělocvičny. Byly v ní zřízeny šatny pro všechny žáky, umývárny se sprchami, kabiny a kreslárna.

V roce 1957 byla škola rozdělena. Druhá jedenáctiletka vznikla v Rejskově ulici. Jejím ředitelem se stal Karel Skřivánek. Část žactva i učitelského sboru přešla na novou školu. Proto se změnilo i vedení školy.

Rok 1959 přinesl další změny. Byla uzákoněna devítiletá školní docházka a v souvislosti s tím se od září přeměnila dosavadní jedenáctiletka na dvanáctiletou střední školu. Na základě usnesení dubnového zasedání ÚV KSČ o ještě výraznějším spojení výchovy s praxí byla do výuky zavedena výrobní praxe. Jeden den v týdnu (na 4 hodiny) odcházeli žáci do prostějovských závodů, kde ovšem obvykle vykonávali nekvalifikované práce. V závěru školního roku pak absolvovali třítydenní souvislou praxi ve výrobě.

Hodiny věnované výrobní praxi šly na úkor vyučovacích předmětů, zejména humanitních. Po několika letech byla výrobní praxe omezena, pak zrušena úplně. V 80. letech se toto „spojení školy se životem“ do jisté míry vrátilo v podobě výuky tzv. ZVOP – základů výroby a odborné přípravy v oborech ekonomika, zemědělství, strojírenství, stavebnictví, technická chemie a programování. Ze „ZVOPu“ se také povinně maturovalo, ovšem žáci gymnázia nikdy v této odborné přípravě nemohli konkurovat absolventům průmyslových škol. [5]

5.3 Střední všeobecně vzdělávací škola

V roce 1961 prodělalo těžce zkoušené školství další reformu, tentokrát k lepšímu. S rostoucími nároky na práci škol se ukázalo, že tzv. jednotné školství není dostatečně funkční. Proto došlo k další reorganizaci. Výběrové desáté až dvanácté třídy byly odděleny od základní devítileté školy a pod novým názvem střední všeobecně vzdělávací škola (SVVŠ) osamostatněny.

Do budovy školy v Kollárově ulici se vrátily i výběrové třídy ze školy v Rejskově ulici. Samostatná SVVŠ měla 11 tříd a dvě třídy střední školy pro pracující. V dalších letech počet tříd vzrůstal až na 22 tříd s více než 700 žáky. Došlo i ke změně vedení školy. Po odchodu ředitele Haitmara na olomouckou Pedagogickou fakultu UP stanul v roce 1961 v čele školy Adolf Opálka a po vytvoření SVVŠ se stal ředitelem Karel Skřivánek a Opálka pak zastával funkci zástupce ředitele.

SVVŠ s úspěchem navázala na tradice dřívějšího gymnázia, jedenáctiletky a dvanáctiletky. V roce 1968 byla dosavadní tříletá SVVŠ změněna na čtyřletou a vrátila se opět k názvu gymnázium.

Ve druhé polovině šedesátých let se dosud jednotné gymnaziální studium diferencovalo na směr všeobecný, přírodovědný a humanitní s posílenou výukou jazyků. V životě školy byla stejně jako v životě celé společnosti patrná svobodnější a demokratičtější atmosféra. Slibný vývoj přerušila srpnová invaze vojsk Varšavské smlouvy. Následovala doba konsolidace politických poměrů a dvacetiletí normalizace. [5]

6. Léta 1969-1989

V 60. letech došlo v oblasti základního školství k výraznému rozvoji vědeckovýzkumné činnosti. Zejména po usnesení ÚV KSČ v roce 1964 vzrostlo úsilí o modernizaci vzdělávání a výchovy v nejširším smyslu. Zkoušelo se v některých učebních předmětech (český jazyk, matematika, cizí jazyk), byla propracována problematika diferenciací vyučování apod.

Realizace těchto pokusů však byla zbrzděna obdobím 1968/69. 1. stupeň byl v období pokusů o obnovu některých metod a forem práce z předmnichovské republiky poměrně na okraji zájmu. Hlasy o obnovení školy obecné byly jen ojedinělé. Daleko početnější byly hlasy žádající obnovu osmiletého gymnázia, usilující v podstatě o zrušení jednotné školy. Praktický pokus byl jediný, takže organizace škol 2. stupně nebyla významněji ohrožena. V širším měřítku se objevily pokusy o realizaci některých organizačních opatření z období buržoazní republiky.

V roce 1969 dovršila škola 70 let své existence. Součástí oslav 70. výročí bylo odhalení pamětní desky básníka Jiřího Wolкера, který maturoval na gymnáziu v roce 1919, ve vestibulu školy (*obr. 12*). Významné umělecké dílo vytvořil prostějovský akademický sochař Jan Tříška. [5]



Obr. 12 – Pamětní deska básníka Jiřího Wolkeru ve vestibulu školy.[k]

6.1 Propouštění profesorů z politických důvodů

Atmosféra ve škole byla spíše napjatá než nakloněná oslavám. Tak jako ve všech státních organizacích probíhaly prověrky politické spolehlivosti. O poměrech ve škole vypráví dobový zápis v kronice:

„Ke konsolidaci poměrů ve sboru přispěly důležité dokumenty ÚV KSČ i zásadová politika nového vedení strany v čele s Dr. Husákem. Situaci ve škole však zkomplikovali členové sboru, kteří počátkem školního roku vystoupili ze strany (A. Opálka, B. Opálková, J. Šverdík). Zvláště vystoupení A. Opálky, zástupce ředitele, zhoršilo situaci. K 1. 1. 1970 byl odvolán z funkce, protože nesouhlasil s politikou strany a státu. Po jeho vyloučení, protože setrval na pravicově oportunistických pozicích, mu byl vysloven zákaz práce ve školství a k 31. 7. 1970 odešel ze školy.“ [8]

Z politických důvodů byl v roce 1972 propuštěn ze školství i prof. Jan Šverdík. Byl propuštěn později než Opálka, protože se bránil i soudní cestou.

S přechodem ke čtyřletému gymnáziu rostl začátkem 70. let počet tříd. Současně probíhala rozsáhlá rekonstrukce budovy gymnázia: byla vyměněna všechna okna, provedena oprava střechy a žlabů, budova dostala novou omítku. Současně byla provedena úplná rekonstrukce elektroinstalace včetně nových zářivkových osvětlovacích těles a moderního rozhlasového a nahrávacího zařízení. Celá generální oprava se dělala za plného provozu školy.

V roce 1974 byl z funkce ředitele školy odvolán Karel Skřivánek a nově ustanoven Jiří Lochman, který dosud působil jako ředitel ZDŠ v Klenovicích na Hané.

Od školního roku 1975/76 mohou na gymnáziu studovat žáci již po ukončení osmé třídy základní školy. [5]

6.2 Systém a aktivity školy

Léta normalizace jsou obdobím školních brigád a národních směn (hodin při nich odpracovaných byly tisíce, bohužel se ale většinou konaly místo vyučování) a politických školení, která musejí povinně absolvovat žáci i učitelé. Veškerá činnost studentů se odehrává pod hlavičkou Socialistického svazu mládeže. Učitelé musejí ve svých přípravách na výuku uvádět nejen cíle vzdělávací, ale také ideové. Všemi předměty mají prolínat prvky branné výchovy. Velká pozornost je věnována i organizovanému sportu, zejména nácvikům spartakiádních skladeb. [2]

Zákonem číslo 63 z roku 1978 se opět mění charakter gymnázia: tato škola má žáky připravovat nejen k vysokoškolskému studiu, ale také poskytovat „odbornou přípravu pro výkon povolání v národním hospodářství“. Studium se přestává dělit na větev humanitní a přírodovědnou. Součástí jednotného učebního plánu se staly odborné předměty a výrobní praxe.

80. výročí vzniku školy připadlo na rok 1979. Oslavovalo se 28. a 29. března, ve dnech narození básníka Jiřího Wolкера. K tomuto jubileu bylo ministerstvem školství opět povoleno užívat oficiálního názvu Gymnázium Jiřího Wolкера. [1]

6.2.1 Experiment ve vyučování

Ve školním roce 1980/81 bylo GJW spolu s dalšími dvanácti školami v republice vybráno k ověřování experimentální výuky. Experimentu, který vyžadoval

mimořádné pracovní nasazení vyučujících, se po dobu čtyř let podrobila jedna vybraná třída. Do ní byli zařazeni žáci ze ZŠ J. V. Choráze v Prostějově, kteří přešli experimentální výukou již v 1.-8. třídě. Za výzkumnou pedagogickou činnost při ověřování nového pojetí obdržel pedagogický sbor čestné uznání ministerstva školství ČSR a SSR.

V roce 1981 byla uzavřena patronátní smlouva s přírodovědeckou fakultou UP v Olomouci. V rámci této smlouvy se uskutečňuje mezi oběma školami užitečná spolupráce v různých oblastech. Učitelé z přírodovědecké fakulty vyučovali na gymnáziu některé předměty, podíleli se na rozvoji středoškolské odborné činnosti, zúčastňovali se jako předsedové zkušebních komisí maturitních zkoušek, zapůjčovali knihy, učebnice a pomůcky pro práci s talentovanými žáky.

V roce 1984 byla uzákoněna povinná desetiletá školní docházka. Podle tohoto školského zákona dokončovali žáci poslední dva roky povinné školní docházky na různých typech středních škol.

Od školního roku 1984/85 se v prvních ročnících začalo vyučovat podle nových osnov. V tomto roce se tedy na jedné škole vyučovalo podle trojích osnov: pokračovala výuka podle původních osnov, experimentální ověřování a přistoupila výuka již podle nové koncepce.

„Nová koncepce“ pro gymnázium znamenala zavedení šesti odborných předmětů:

- strojírenství,
- zemědělství,
- technická chemie,
- programování,
- ekonomika

a výrobní praxe na závodech. Těmto předmětům se začalo vyučovat od 3. ročníku. Na konci 2. ročníku vykonávali žáci dvoutýdenní praxi na závodech a v podnicích příslušného zaměření.

Maturitní zkoušky se podle nového pojetí konali z českého jazyka a literatury, ruského jazyka, odborného předmětu a volitelného předmětu. Maturitní zkouška z matematiky byla jen písemná.

Mnohaletým problémem gymnázia byly omezené kapacitní možnosti školy. Ve druhé polovině 80. let bylo gymnázium druhým největším z 38 gymnázií Jihomoravského kraje. Počet žáků ve 24 třídách se pohyboval kolem 850. K dispozici bylo pouze 19 učeben, některé třídy byly proto umístěny i v odborných učebnách.

Důsledkem této prostorové tísně byly neustálé přesuny tříd, volné hodiny během dne a dlouhé odpolední vyučování. [5]

6.2.2 Ocenění a úspěchy školy

V 80. letech získali žáci školy řadu předních umístění v národních, celostátních i mezinárodních soutěžích.

- Petr Skládal - 2. místo z mezinárodní chemické olympiády v Temešváru (1983)
- Jiří Koska - 3. místo z mezinárodní chemické olympiády v Leydenu (1983)
- Radek Vystavěl – 2. místo z mezinárodní fyzikální olympiády v Bad Ischlu (1988)
- Antonín Reitr – 1. místo z mezinárodní biologické soutěže ve Varšavě (1988).

Na škole má mimořádnou a velmi úspěšnou tradici studentská odborná činnost (SOČ), v níž studenti gymnázia opakovaně získávali mnohá přední umístění v rámci celé republiky. [9]

Společenské napětí konce 80. let se odráželo i ve škole. Listopadové dny roku 1989 byly vzrušené i na Gymnáziu Jiřího Wolкера a většina žáků a pedagogů jej prožívala velice intenzivně. Žáci se připojili ke stávce vysokoškolských studentů. Na shromáždění žáků a učitelů v aule školy dne 13. 12. 1989 byla vyslovena nedůvěra dosavadnímu vedení školy. Na mimořádné schůzi pedagogického sboru byl do funkce ředitele zvolen Jan Šverdík, který byl v roce 1972 propuštěn ze školy z politických důvodů. Funkce se ujal 2. 1. 1990. Jeho zástupcem se stali dr. A. Švécarová a dr. J. Kopriva. Od druhého pololetí se na školu vrátili také prof. A. Opálka. [5]

7. 90.léta – léta změn

Velkou změnou začátku 90. let byl vznik víceletého gymnázia. Počínaje školním rokem 1990/91 byly zřízeny dvě primy. Zájem o studium na víceletém gymnáziu byl značný. Trvalým problémem zůstal nedostatek učeben, proto byly umístěny dvě třídy víceletého gymnázia v budově základní školy v Kollárově ulici. Výuka žáků mimo hlavní budovu však způsobovala mnohé organizační potíže. Tento problém se však podařilo vyřešit.

Mimořádně šťastnou pro gymnázium byla okolnost, že od 19. června 1990 mohla využívat sousední budovy, Kollárova 1, kterou nejprve získalo do trvalého nájmu od Okresního národního výboru v Prostějově. Ještě před koncem školního roku se část vnitřního zařízení školy stěhovala do nových prostor. Vznikly tolik potřebné jazykové učebny, odborné učebny biologie, písárna, učebny výpočetní techniky, kabinety pro učitele, nové prostory dostaly učitelská a žákovská knihovna.

V roce 1994 bylo právo hospodaření s budovou Kollárova 1 převedeno z okresního úřadu na gymnázium. V roce 1996 byla původní budova školy (Kollárova 3) zapsána do katastru nemovitostí jako historický majetek města Prostějova. [2]

7.1 Změna zřizovatele školy

Závažnou organizační změnou byla postupná eliminace hospodářské správy škol při KNV. Důsledkem tohoto procesu bylo udělení tzv. právní subjektivity a změna zřizovatele, stalo se jím ministerstvo školství. Tento akt nabyl účinnost 1. 9. 1991. Ve školství se začalo uplatňovat tzv. odvětvové řízení, vznikly školské úřady. Prostřednictvím školského úřadu byly škole přiděleny finanční prostředky, škola tak měla možnost pustit se do velkorysejších akcí. [10]

7.2 Úpravy školy

V průběhu 90. let se ve škole uskutečnily zásadní stavební úpravy. Patří k nim v roce 1994 plynofikace kotelny, vytápění je úspornější a ekologicky šetrné. Uskutečnila se rekonstrukce budovy Kollárova 1. Zahrnovala výměnu oken,

modernizace hygienicko-sociálního zařízení, nová fasáda ze všech stran. Obě budovy byly v úrovni prvního patra propojeny „krčkem“.

V přístavbě z 50. let byla zřízena výdejna stravy, jídelna a nákladní výtah. Žáci tak dostali možnost stravování přímo v budově školy.

V aule školy byla vyměněna podlaha, v předaulí byl zřízen bufet. Galerie nad aulou byla přeměněna na Galerii svobodných umění, v níž pravidelně pořádají své výstavy výtvarníci.

K lepšímu chodu školy, hygieně, bezpečnosti a ke zvýšení osobní zodpovědnosti žáků přispěla výměna nevyhovujících drátěných šaten – klecí, v níž se tísnila celá třída, za kovové skříňky pro dva žáky.

Byly provedeny rozsáhlé úpravy odborných učeben, zřízena nová sborovna a další tělocvična, učebna pro výuku informatiky a výpočetní techniky byly vybaveny novými počítači. [2]

7.3 Novinky ve vzdělávání

Na prahu 90. let na gymnáziu studovalo 906 žáků, z toho 514 dívek a 392 chlapců. Pedagogický sbor měl 51 stálých členů, z toho 36 žen a 15 mužů, vedle nich na škole působilo 8 externistů.

Studenti opět dostali možnost rozhodnout se pro studium přírodovědné nebo humanitní větve gymnázia. Od této praxe se ale později upustilo. Žáci od třetího ročníku měli možnost volit si k povinnému všeobecnému základu další tři předměty podle svého zájmu a studijního zaměření, viz tab. 5.

Tab. 5 - Učební plán pro osmiletá gymnázia. Platí od šk. r. 1995/96. [12]

Předmět	Ročník								
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Celk.
Český jazyk a lit.	5/1	4/1	4/1	4/1	4/1	3/1	3/1	4/1	31/8
Cizí jazyk 1	4/4	3/3	3/3	3/3	3/3	3/3	3/3	3/3	25/25
Cizí jazyk 2	-	-	-	-	3/3	3/3	3/3	3/3	12/12
Latina	-	-	-	-	-	-	0/2	0/2	0/4
Základy společ. věd	1	1	1	1	1	1	2	2	10
Dějepis	2	2	2	2	2	2	2	-	14
Zeměpis	2	2	2	2	2	2	-	-	12
Matematika	5/2	5/2	4/2	4/1	4/1	3/1	4/1	3/1	32/11
Deskr. geometrie	-	-	-	-	-	-	0/2	0/2	0/4
Fyzika	2	2	3/1	3/1	3/1	3/1	2	2	20/4
Chemie	-	2	2	3/1	2	3/1	2	2	16/2
Biologie/Geologie	2	2	2	3/1	2	2	2	2	17/1
Informatika a VT	-	-	2/4	2/4	-	-	-	-	4/8
Estetická výchova	3/3	3/3	2/2	2/2	2/2	2/2	-	-	14/14
Tělesná výchova	3/3	3/3	3/3	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2	19/19
Volit. předmět 1	-	-	-	-	-	2/4	2/4	2/4	6/12
Volit. předmět 2	-	-	-	-	-	-	2/4	2/4	4/8
Volit. předmět 3	-	-	-	-	-	-	-	2/4	2/4
Hod. přiděl. ředit. šk.	1/1	1/1	1/1	-	1/1	-	-	-	4/4
Celkem	30	30	31	31	31	31	31	31	
	14	14	17	19	14	17	21	24	

V každém ročníku se jedna hodina dělí na skupiny.

Podle zájmu žáků se zavádí předměty: anglický jazyk, německý jazyk, francouzský jazyk, ruský jazyk, španělský jazyk a italský jazyk. V septimě si žáci volí buď latinu, nebo deskriptivní geometrii.

Volitelné předměty v VII. a VIII. ročníku jsou realizovány na základě zájmu žáků z následující nabídky: seminář z českého jazyka a literatury, konverzace v cizím jazyce, seminář z dějepisu, matematicko-fyzikální seminář, biologicko-chemický

seminář, psychologie, estetická výchova, zeměpisný seminář, elektrotechnický seminář, matematický seminář, fyzikální seminář, chemický seminář, biologický seminář nebo technické kreslení. [12]

Velkou novinkou školního roku 1990/91 byl příjezd mladé anglické lektorky Cleare Dowdy, která zahájila tradici působení anglických lektorů na gymnáziu. Několik let zde také působil i německý lektor.

Pro léta po listopadu 1989 je příznačný vysoký zájem studentů o angličtinu a němčinu. Žáci mají pro studium jazyků větší motivaci, než měly generace studentů před nimi. Své schopnosti a znalosti mohou uplatňovat při studiu na zahraničních středních školách, během školního roku se mohou účastnit týdenních exkurzí vedených učiteli cizích jazyků s možností poznat život studentů v jiných evropských zemích a využívají i celé řady jiných možností. [2]

V první polovině 90. let navázalo gymnázium kontakty se zahraničními středními školami: s Britskou Benenden School, s pedagogickým sborem švýcarského města Regensburgu a s dánskou školou Nordfyns gymnasium v městečku Sønderborg.

V roce 1992 vznikla nadace gymnázia. Od školního roku 1993/94 byla obnovena tradice vydávání ročenek gymnázia. Každoročně se na jaře koná akademie školy. Od roku 1996 vychází studentský občasník Harmasan. Studentská rada pořádá v aule diskotéky a koncerty. Roku 1996 se zrodila tradice předvánočních čajoven. Studenti zde mají možnost prezentovat vlastní literární tvorbu. [ročenka 1995/6]

Došlo také k některým personálním změnám. Od září 1992 vystřídal ve funkci zástupce ředitele dr. J. Kopřivu prof. A. Drahovzal. Dr. Kopřiva se stal ředitelem nově vzniklého gymnázia v Kojetíně. V září 1993 se stala zástupkyní ředitele prof. J. Kolářová, když dr. Švécarová odešla na Cyrilometodějské gymnázium v Prostějově.

Po komunálních volbách v roce 1994 byl Mgr. Jan Šverdlík zvolen starostou Prostějova. Po dobu jeho nepřítomnosti vykonával funkci ředitele A. Drahovzal, zástupcem ředitele pak byl RNDr. Ing. Rostislav Halaš.

Po ukončení čtyřletého funkčního období se Mgr. Jan Šverdlík vrátil na školu jako ředitel, prof. Drahovzal opět začal vykonávat funkci zástupce. [11]

8. 2000-2010

V uplynulých letech došlo k některým změnám, které se dotkly obsahu vzdělávacího procesu na gymnáziu, došlo k výraznému rozšíření nabídky výuky cizích jazyků a k rozšíření výuky druhého jazyka na nižší stupeň gymnázia.

Škola připravila školní vzdělávací programy pro osmileté a čtyřleté gymnázium. Nové vzdělávací programy navazují svým obsahem na tradiční pojetí výuky, ale přináší některé nové prvky. Jde o rozšíření individuálního přístupu ke studiu nadaných studentů a dále ke zlepšení podmínek pro studium sportovně nadaných studentů. Došlo k zavedení nových předmětů, které obohatily studijní nabídku; jde například o semináře tvůrčího psaní, profesní angličtinu, anglické drama, dějiny kultury aj. [13]

8.1 Učební plány současnosti na GJW

Gymnázium Jiřího Wolkerova je střední školou – gymnáziem převážně se všeobecným zaměřením jak ve čtyřletém, tak i osmiletém cyklu. Od 1. 9. 2007 byla zahájena výuka ve sportovní třídě – obor 79-41-K/413 Gymnázium – tělesná výchova.

Tab. 6 - Seznam oboru vzdělání pro školní rok 2008/2009. [14]

Kód oboru	Ukončení studia	Forma vzdělávání	Počet tříd
79-41-K/401 Gymnázium – všeobecné	Maturita	Denní	6
79-41-K/413 Gymnázium – tělesná výchova	Maturita	Denní	2
79-41-K/81 Gymnázium	Maturita	Denní	4
79-41-K/801 Gymnázium – všeobecné (dobíhající obor)	Maturita	Denní	12

Ve školním roce 2008/2009 se ve čtyřletém studijním cyklu vyučovalo v 6 třídách podle učebního plánu gymnázia schváleného dne 5. 5. 1999, č.j. 20595/99 –

22. a ve 2 sportovních třídách podle téhož plánu, upraveného pro obor 7941K413 Gymnázium – tělesná výchova, které byly aktualizován na základě sdělení MŠMT ČR ke Změně učebních dokumentů č.j.: 8413/2007-23 ze dne 6. 4. 2007 s platností od 1. 9. 2007.

V osmiletém cyklu (dobíhající obor 79-41-K/801 Gymnázium – všeobecné) se vyučovalo ve 12 třídách podle generalizovaného učebního plánu schváleného MŠMT ČR dne 5. 5. 1999, č. j. 20594/99 – 22, který byl aktualizován na základě sdělení MŠMT ČR ke Změně učebních dokumentů č. j.: 8413/2007-23 ze dne 6. 4. 2007 s platností od 1. 9. 2007.

Ve výše uvedených oborech se vyučovalo podle učebních osnov vydaných nakladatelstvím Fortuna a schválených MŠMT ČR.

Ve 4 třídách oboru 79-41-K/81 Gymnázium se vyučovalo podle ŠVP Osmileté gymnázium zpracovaném v programu SMILE Editor a vytvořeném kolektivem pracovníků GJW v souladu s RVP pro základní vzdělávání.

V průběhu celého školního roku byly vypracovávány kolektivem pracovníků školy ŠVP Osmileté gymnázium (verze 2, NG a VG, v souladu s RVP pro základní vzdělávání a RVP pro gymnázia.), ŠVP Gymnázium – všeobecné a ŠVP Gymnázium – sportovní třída (v souladu s RVP pro gymnázia), podle nichž se začalo vyučovat od 1. 9. 2009. [14]

Tab. 7 - Učební plán pro osmiletá gymnázia. Obor 79-41-K/81 Gymnázium. Platí od šk. r. 2008/2009. [14]

Předmět	Ročník								Celk.
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
Český jazyk a lit.	5/1	4/1	4/1	3/1	4/1	4/1	5/1	5/1	34/8
Cizí jazyk 1	4/4	3/3	3/3	3/3	3/3	3/3	4/4	4/4	27/27
Cizí jazyk 2	-	-	3/3	3/3	3/3	3/3	3/3	3/3	18/18
Rétorika	-	-	-	-	-	-	-	1/1	1/1
Občanská výchova	1	1	1	-	-	-	-	-	3
Svět práce	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Základy společ. věd	-	-	-	-	1	2	2	2	7
Chemie	-	2	2	2 ½/½	2 ½/½	2	2	-	13/1
Dějepis / Chemie	-	-	-	-	-	-	-	2/2	2/2
Dějepis	2	2	2	2	2	2	2	-	14
Zeměpis	2	2	2	2	2	2	-	-	12
Matematika	5/1	5/2	4/2	4/1	4/1	4/1	5/1	4/1	35/10
Fyzika	2	2 ½/½	3/1	2 ½/½	3/1	3/1	2	2	20/4
Biologie/geologie	2	2 ½/½	2	2	2 ½/½	2	2	2	17/1
Informatika a VT	-	-	2/2	-	2/2	-	-	-	4/4
Využití digit. techn.	-	-	-	2/2	-	-	-	2/2	4/4
Estetická výchova	3/3	3/3	2/2	2/2	2/2	2/2	-	-	14/14
Tělesná výchova	3/3	3/3	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2	18/18
Volit. předmět 1	-	-	-	-	-	2/2	2/2	2/2	6/6
Volit. předmět 2	-	-	-	-	-	-	2/2	2/2	4/4
Volit. předmět 3	-	-	-	-	-	-	-	2/2	2/2
Celkem	29/12	30/13	32/16	31/15	33/16	33/15	33/15	33/20	

Z učebního plánu byla vyřazena deskriptivní geometrie a latina. Přibyly předměty: rétorika, občanská výchova, svět práce, dějepis/chemie, využití digitální technologie. U předmětů, které jsou označeny barevně, proběhla změna v počtu hodin oproti učebnímu plánu pro školní rok 1995/96.

Podle zájmu žáků se zavádí předměty: anglický jazyk, německý jazyk, francouzský jazyk, ruský jazyk a španělský jazyk. Třída se dělí na skupiny ve všech hodinách.

Volitelné předměty ve 2., 3. a 4. ročníku jsou realizovány na základě zájmu žáků z následující nabídky: matematicko-fyzikální seminář, cvičení z matematiky,

biologicko-chemický seminář, informatika a výpočetní technika, rozšiřující angličtina, konverzace v anglickém jazyce, konverzace v německém jazyce, seminář z českého jazyka, dějiny kultury, seminář a cvičení z matematiky, seminář a cvičení z fyziky, deskriptivní geometrie, seminář a cvičení z biologie, seminář a cvičení z chemie, zeměpisný seminář, psychologie, dějepisný seminář, společenskovědní seminář, seminář z aplikované fyziky, profesionální angličtina a vědecká angličtina.

Nepovinné předměty: ruský jazyk, latina, dramatické umění, tvůrčí psaní, dramatická a filmová průprava, výtvarná tvorba, konverzace ve španělském jazyce, nepovinná francouzština, projektová výuka. [14]

Tab. 8 - Učební plán čtyřletého gymnázia. Obor 79-41-K/401 Gymnázium - všeobecné. Platí od šk. r. 2008/2009. [14]

Předmět	Ročník				Celkem
	1.	2.	3.	4.	
Český jazyk a lit.	4/1	4/1	5/1	5/1	18/4
Cizí jazyk 1	3/3	3/3	4/4	4/4	14/14
Cizí jazyk 2	3/3	3/3	3/3	3/3	12/12
Rétorika 1	-	-	-	1/1	1/1
Základy spol. věd	1	2	2	2	7
Dějepis	2	2	2	-	6
Chemie	2 ½/½	2	2	-	6 ½/ ½
Dějepis / Chemie	-	-	-	2/2	2/2
Zeměpis	2	2	-	-	4
Matematika	4/1	4/1	5/1	4/1	17/4
Fyzika	3/1	3/1	2	2	10/2
Biologie/geologie	2 ½/½	2	2	2	8 ½/ ½
Informatika a VT	2/2	-	-	-	2/2
Estetická výchova	2/2	2/2	-	-	4/4
Tělesná výchova	2/2	2/2	2/2	2/2	8/8
Volit. předmět 1	-	2/2	2/2	2/2	6/6
Volit. předmět 2	-	-	2/2	2/2	4/4
Volit. předmět 3	-	-	-	2/2	2/2
Celkem	33/16	33/15	33/15	33/20	

Nepovinné předměty: ruský jazyk, latina, dramatické umění, tvůrčí psaní, dramatická a filmová průprava, výtvarná tvorba, konverzace ve španělském jazyce, nepovinná francouzština, projektová výuka.

Tab. 9 - Učební plán čtyřletého gymnázia se sportovním zaměřením. Obor 79-41-K/413
Gymnázium – tělesná výchova. Platí od šk. r. 2008/2009. [14]

Předmět	Ročník				Celkem
	1.	2.	3.	4.	
Český jazyk a lit.	4/1	4/1	4/1	5/1	17/4
Cizí jazyk 1	3/3	3/3	4/4	4/4	14/14
Cizí jazyk 2	3/3	3/3	3/3	3/3	12/12
Základy spol. věd	1	2	2	2	7
Dějepis	2	2	2	-	6
Chemie	2	2	2	-	6
Dějepis / Chemie	-	-	-	2/2	2/2
Zeměpis	2	2	-	-	4
Matematika	4/1	3/1	3/1	3/1	13/4
Fyzika	2	2	2	2	8
Biologie/geologie	2	2	2	2	8
Informatika a VT	2/2	-	-	-	2/2
Estetická výchova	2/2	2/2	-	-	4/4
Tělesná výchova	4/4	4/4	4/4	4/4	16/16
Volit. předmět 1	-	2/2	2/2	2/2	6/6
Volit. předmět 2	-	-	2/2	2/2	4/4
Volit. předmět 3	-	-	-	2/2	2/2
Celkem	33/16	33/15	33/17	33/21	

Nepovinné předměty: ruský jazyk, latina, dramatické umění, tTvůrčí psaní, dramatická a filmová průprava, výtvarná tvorba, konverzace ve španělském jazyce, nepovinná francouzština a projektová výuka.

Na rozdíl od gymnázia všeobecného byl z učebního plánu vynechán předmět rétorika a přibýly hodiny tělesné výchovy.

V rámci tělesné výchovy je organizován týdenní lyžařský kurz v 1. ročníku a týdenní sportovně turistický kurz ve 3. ročníku.

Volitelné předměty ve 2., 3. a 4. ročníku jsou realizovány na základě zájmu žáků z následující nabídky: matematicko-fyzikální seminář, cvičení z matematiky, biologicko-chemický seminář, informatika a výpočetní technika, rozšiřující angličtina, konverzace v anglickém jazyce, konverzace v německém jazyce, seminář z českého jazyka, dějiny kultury, seminář a cvičení z matematiky, seminář a cvičení z fyziky, deskriptivní geometrie, seminář a cvičení z biologie, seminář a cvičení z chemie, zeměpisný seminář, psychologie, dějepisný seminář, společenskovední seminář, seminář z aplikované fyziky, profesionální angličtina, vědecká angličtina. [14]

8.2 Individuální vzdělávací plán

Ve školním roce 2008/09 studovalo na našem gymnáziu podle individuálních vzdělávacích plánů celkem 76 žáků. Z tohoto počtu je 25 žáků ze sportovní třídy 1. B a 28 žáků ze sportovní třídy 2.B. Ostatní žáci jsou z různých ročníků gymnázia (2 navštěvují nižší gymnázium).

Všem žákům bylo umožněno studovat podle individuálního vzdělávacího plánu na základě sportovního nadání a sportovních aktivit.

Ředitel školy schvaluje IVP studentů na základě žádosti, potvrzení sportovního klubu a doporučení pedagogicko-psychologické poradny, která provádí psychologická vyšetření žadatelů.

Určený pedagogický pracovník pro oblast IVP - RNDr. Anna Průšová.

Individuální forma výuky studentům umožnila věnovat se činnosti, v níž prokazují mimořádné nadání, i v hodinách výuky, na které se individuální přístup vztahuje. Nepřítomnost ve výuce je nahrazena konzultační formou výuky. Klasifikace znalostí studentů s IVP probíhá po individuální dohodě mezi vyučujícím a žákem. Ředitel školy určuje pro práci s těmito studenty jednoho pedagogického pracovníka školy a jednoho pracovníka školského poradenského zařízení. [14]

8.3 Spolupráce gymnázia s univerzitami

Gymnáziu se podařilo navázat těsnou spoluprací s vysokými školami, především s Přírodovědeckou fakultou univerzity Palackého a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně.

V roce 2007 bylo v Prostějově otevřeno detašované pracoviště Fakulty technologické, obor Logistika a management v programu Ekonomika a management. Jde o prezenční bakalářské studium. Potřebám fakulty slouží někdejší prostory základní školy na Husově náměstí. [15]

8.4 Národní srovnávací zkoušky

Národní srovnávací zkoušky (NSZ) jsou prostředkem, jak se dostat na vysokou školu a na GJW probíhají již od roku 2008. Na základě jedné zkoušky mohou být studenti přijati na téměř 50 fakult po celé České republice a na Slovensku. Pro některé

fakulty je účast na NSZ povinná, jiné přijmou uchazeče na základě dobrého výsledku nebo ho přičtou jako bonifikaci.

Zkoušky probíhaly v ČR v pěti termínech z předmětů: Obecné studijní předpoklady, Základy společenských věd, Matematika, Přírodní vědy, Angličtina, Němčina, Francouzština, Čeština pro cizince.

GJW patří mezi 27 akreditovaných míst v celé České republice a na Slovensku, je jedinou školou v okrese Prostějov a jedním ze tří míst v Olomouckém kraji, kde společnost SCIO NSZ organizuje. [15]

8.5 Certifikovaný systém řízení jakosti

Gymnázium má zavedený a certifikovaný systém řízení jakosti v souladu s mezinárodní normou ISO 9001:2000 a jejím českým ekvivalentem ČSN EN ISO 9001:2008, nyní verze ISO 9001:2008. Tento systém byl zaveden v první polovině roku 2006 a prošel úspěšným certifikačním auditem 31. srpna 2006, který byl proveden auditory certifikačního orgánu CQS – Sdružení pro certifikaci systémů jakosti. V době získání certifikátu bylo GJW první školou v republice zřizovanou krajem, která získala doklad kvality. Podobnou certifikaci mělo v roce 2006 pouze několik soukromých škol, např. EKO Gymnázium v Poděbradech, fakultní škola PF UK Praha.

Platnost certifikátu je 3 roky, tedy do 30. 9. 2009. Každoročně je prováděn certifikačním orgánem dozorovaný audit, který prověřuje, že systém managementu jakosti je odpovídajícím způsobem udržován. Po uplynutí této doby je možné požádat o recertifikační audit. 31. srpna 2007 a 26. srpna 2008 proběhly na gymnáziu dozorové audity, které neshledaly žádné neshody a nedostatky v systému řízení jakosti. Dne 26. 8. 2009 byly opět všechny oblasti systému řízení jakosti prověřeny v rámci recertifikačního auditu.

Systém managementu jakosti vychází z principů:

- Zaměření na zákazníka (Organizace jsou závislé na svých zákaznících, a proto mají plnit jejich požadavky a snažit se předvídat jejich očekávání.),

- Vedení a řízení lidí (Vedoucí pracovníci prosazují soulad účelu a zaměření organizace. Cílem je vytvořit a udržovat interní prostředí, v němž se mohou lidé plně zapojit při dosahování cílů organizace.)
- Zapojení lidí (Lidé na všech úrovních jsou základem organizace a jejich plné zapojení umožňuje využít jejich schopnosti ve prospěch organizace.)
- Procesní přístup (Cílů lze lépe dosáhnout, pokud jsou činnosti a související zdroje řízeny jako proces.)
- Systémový přístup k managementu (Identifikování, porozumění a řízení vzájemně souvisejících procesů jako systému přispívá k efektivnosti a účinnosti organizace při dosahování jejich cílů.)
- Neustálé zlepšování (Neustálé zlepšování celkové výkonnosti organizace má být trvalým cílem organizace.)
- Přístup k rozhodování zakládajícím se na faktech (Efektivní rozhodnutí jsou založena na monitorování a analýze údajů a informací.)
- Vzájemně prospěšné dodavatelské vztahy (Organizace a její dodavatelé jsou vzájemně závislí a jejich vzájemně prospěšný vztah zvyšuje jejich schopnost vytvářet hodnotu.) [15]

Systém řízení jakosti společnosti pomáhá trvale zlepšovat vztah k zákazníkům, řízení společnosti a její vnitřní procesy.

8.6 Organizace působící na GJW

Klub přátel GJW

Je sdružením občanů nezávislých na politických stranách, zastupujícím zákonné zástupce žáků, kteří se scházejí přinejmenším 2x ročně a volí ze svého středu předsedu. KP GJW spolupracuje s vedením školy a pedagogickými pracovníky, na základě jednání konference delegátů KP GJW jsou vedením školy řešeny připomínky rodičů a jejich náměty na zlepšení. KP GJW se podílí na organizačním zajištění akcí spolu se školou a podporuje prezentaci školy na veřejnosti.

GAUDEAMUS o.p.s.

Tato obecně prospěšná společnost byla založena 5. 11 1998. Její činnost vyplývá se statutu společnosti a cílem je podílet se na modernizaci výchovně vzdělávacího

procesu na GJW, na rozvoji mezinárodní spolupráce a pomáhat sociálně slabším studentům. Jménem společnosti jedná ředitel o.p.s., pokud činnost není vymezena do působnosti správní rady. Správní rada je nejvyšším a jediným orgánem o.p.s., kontrolním orgánem je dozorčí rada.

Školská rada GJW

Rada je orgánem umožňujícím zákonným zástupcům nezletilých žáků, pedagogickým pracovníkům školy, zřizovateli školy a dalším osobám podílet se na správě školy, při které byla zřízena. Vzniká na základě ustanovení § 167 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, v platném znění (dále jen školský zákon).

Rada plní úkoly vyplývající z ustanovení § 168 odst. 1 písm. a) až h) školského zákona.

Školská rada je sestavena z devíti členů v poměrném zastoupení nezletilých žáků a studentů (3), pedagogických pracovníků (3) a zřizovatele školy (3).

Studentská rada GJW

Studentskou radu GJW tvoří zástupci jednotlivých tříd na škole a řídí předseda studentské rady, kterého volí žáci a studenti. Hlavním smyslem tohoto uskupení je organizování celoškolských studentských akcí (akademie školy, majáles, fotografování tříd, apod.) a konstruktivní komunikace studentů s vedením školy. [13]

9. Významné osobnosti

Gymnázium Jiřího Wolкера vzdělalo řadu významných osobností, které přispěly svými díly k rozvoji české i světové vědy, literatury, politiky a dalších oborů.

9.1 Zeno Dostál

Narodil se 12. listopadu 1934 v Konici v rodině advokáta a starosty obce. Jeho dětství bylo ovlivněno druhou světovou válkou. Oba jeho rodiče byli pro židovský původ internováni do koncentračního tábora a Zeno Dostál (*obr. 13*) se musel tajně skrývat u příbuzných. Po válce nastoupil na prostějovské gymnázium, které úspěšně absolvoval v roce 1952. Poté se rozhodl studovat Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy, avšak z politických důvodů byl vyloučen a studia nedokončil. Nezbývalo mu než se živit dělnickými profesemi. V roce 1960 nastoupil Zeno Dostál jako rekvizitář Filmového studia Barandov, kde se o tři roky později stal pomocným režisérem.



Obr. 13 - Zeno Dostál (1934-1996) [1]

Zeno Dostál je autorem prozaického cyklu založeného na paralele s dvanácti znameními zvěrokruhu a vyprávějí o osudech a proměnách hanácké vesnice v 30. letech 20. století, přičemž těžiště díla je zaměřeno na téma okupace Československa a kolektivizace vesnice po roce 1948.

Známý byl také jako režisér a scénárista, především filmem „Král kolonád“, jenž byl natočen podle jeho vlastní novely „Lev“. Dalším významným filmem byl „Golet v údolí“, který Zeno Dostál sám režíroval. Od roku 1992 byl předsedou pražské Židovské obce.

V roce 1995 začal pracovat na svém dalším filmu, který měl být adaptací povídky Guy de Maupassanta „Chlípník“. Práci však nedokončil a 30. ledna 1996 Zeno Dostál v Praze zemřel. [16]

9.2 Otto Wichterle

Narodil se 28. října 1913 v rodině prostějovského továrníka. Jeho dědeček byl zakladatelem firmy na výrobu hospodářských strojů. Po absolvování gymnázia, na kterém odmaturoval v roce 1931, se přihlásil na Vysokou školu chemicko-technologickou. V roce 1936 dokončil vysokoškolské studium, avšak na fakultě zůstal jako asistent. Po uzavření vysokých škol v roce 1939 začal pracovat v Baťově výzkumném ústavu ve Zlíně, kde vedl pracovní skupinu, která se zabývala výzkumem polyamidů. Po řadě komplikací, které způsobila především těžká válečná léta, se polyamidy z dílny Otty Wichterleho (*obr.14*) začaly vyrábět až v roce 1951 pod označením Silon.



Obr. 14 - Prof. Otto Wichterle (vlevo) – vědecké práce v oboru chemie – silon, hydrofilní gely, biomedicínské materiály, kontaktní čočky. Vysokoškolský profesor, činnost v ČSAV, řada mezinárodních uznání. [m]

Od roku 1952 se začal zabývat syntézou síťovaných hydrofilních gelů, které vodou botnají. Cílem bylo najít vhodný materiál pro oční implantáty. Při politické čistce v roce 1958 byl spolu s řadou vynikajících kolegů vyhozen ze školy. Výzkum nitroočních čoček byl tak pozastaven. Otto Wichterle stál pak u zrodu Ústavu makromolekulární chemie Československé akademie věd. Budova ústavu se však teprve stavěla a veškeré výzkumy prováděl Otto Wichterle doma. Na Vánoce roku 1961 sestavil pomocí dětské stavebnice Merkur první prototyp odstředivého zařízení (*obr. 15*), na kterém odlil první čočky, které nedráždily oko. Dnes užívá kontaktní čočky asi 100 000 000 obyvatel celého světa.



Obr. 15 - Aparatura ze stavebnice Merkur profesora Wichterleho na odstředivé odlévání kontaktních čoček [n].

Po roce 1990 byl prof. Otto Wichterle členem mezinárodních společností, držitelem řady zahraničních cen a čestných doktorátů zahraničních univerzit. Byl také zvolen předsedou Československé akademie věd a tuto funkci vykonával až do rozdělení Československa. V roce 1993 byla jedna z našich planetek sluneční soustavy pojmenována Wichterle.

Otto Wichterle zemřel na své chatě v obci Stražisko 18. srpna 1998 ve věku nedožitých 85 let. [18]

9.3 Karel Husárek

Karel Husárek (*obr. 16*) se narodil 31. ledna 1893 v Čehovicích u Prostějova. V letech 1904 až 1912 chodil na gymnázium v Prostějově a potom začal studovat stavební inženýrství na Vysoké škole technické v Brně. Po vypuknutí první světové války musel studia opustit a v srpnu 1914 nastoupil jako jednoroční dobrovolník do rakousko-uherské armády. Po absolvování ženijní školy byl nasazen do sepérského praporu v pevnosti Krakov.



Obr. 16 - Divizní generál Karel Husárek [o].

V září 1918 se stal náčelníkem štábu 2. střelecké divize československých legií, v roce 1919 přešel do služeb ruské armády na Sibiři, které velel generál Radola Gajda. V ruských službách působil mimo jiné jako velitel zvláštních úderných oddílů na Uralu. Rusko opustil v listopadu 1919 a v únoru 1920 se vrátil do Československa. V listopadu 1937 zpracoval podrobný opevňovací plán, který je známý jako tzv. Husárkův program.

V roce 1938 se snažil maximálně urychlit výstavbu opevnění, především na bývalé rakouské hranici. Podílel se také na prohloubení vojenské spolupráci se Sovětským svazem. Po vyhlášení mobilizace v září 1938 zůstal k dispozici hlavnímu veliteli mobilizované armády generálu Krejčímu a stal se jeho nejbližším spolupracovníkem. Na poradách ujistil politické vedení státu, že armáda je připravena bojovat, pokud k tomu dostane rozkaz. Po přijetí mnichovské dohody působil počátkem října 1938 jako vojenský expert v mezinárodní komisi v Berlíně, kde se marně snažil zabránit zmrzačení Československa a zajistit mu alespoň trochu příznivé hranice. Od října do prosince 1938 byl ministrem veřejných prací v úřednické vládě generála Syrového, koncem října se podílel na organizaci odletu E. Beneše do zahraničí. S ohledem na ztrátu většiny opevnění a plánovanou reorganizaci se rozhodl armádu opustit a v lednu 1939 nastoupil do Škodových závodů v Plzni jako zbrojní expert.

Brzy po osvobození republiky byl zatčen a obviněn za činnost ve zbrojním průmyslu během okupace. V létě 1946 ho z vězení propustili, vyšetřování probíhalo nadále na svobodě a v prosinci 1948 ho mimořádný lidový soud zcela zprostil viny. Obhájit se musel ještě před vojenským kárným výborem, který ho chtěl také zbavit viny, avšak po zásahu nového ministra obrany A. Čepičky ho v říjnu 1950 uznal vinným, degradoval na vojína a snížil mu důchod.

V 50. letech Karel Husárek pracoval ve Státním nakladatelství technické literatury jako překladatel. V 60. letech těžce onemocněl a musel být hospitalizován. Zemřel 26. července 1972 v Praze. Jeho ostatky byly v roce 1974 převezeny do Paříže, kde žije syn, který udržuje stále kontakt s GJW.

[19]

9.4 Jiří Wolker

Narodil se v Prostějově 29. března 1900 ve velmi dobře situované rodině. Otec byl bankovní úředník a matka pocházela ze zámožné rodiny Skládalů. Jiří Wolker vystudoval gymnázium a na přání svého otce se zapsal na Právnickou fakultu Karlovy univerzity. Zároveň však navštěvoval přednášky věnované literatuře.

K umění měl vždy velice blízko díky svému literárnímu, hudebnímu a výtvarnému nadání. Umělecké sklony zdědil údajně po své matce. Jiří Wolker byl krátce politicky činný v KSČ. Přátelil se s Karlem Teigem a byl také členem literární skupiny Devětsil. Jeho tvorba je soustředěna do dvou básnických sbírek. Jsou to sbírky Host do domu a Těžká hodina.

Od dětství trpěl Jiří Wolker častými záněty dýchacích cest a záněty mandlí. Byla to zřejmě předzvěst pozdější tuberkulózy, na niž se léčil ve Vysokých Tatrách a u Jaderského moře.

Těžké plicní chorobě Jiří Wolker podlehl 3. ledna 1924, byl pochován v městském hřbitově v Prostějově. [13]



Obr.16 - Pomník Jiřího Wolкера v Prostějově na Náměstí Svatopluka Čecha [p]

Rozvrh hodin Jiřího Wolкера

	8-9	9-10	10-11	11-12	12-1	1-2	2-3	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8
Latins	Náboj	Němce	Četiny	Ženěpis	~	~	~	~	~	~	~	~
Latins	Četiny	Matematika	Kreslení	~	~	Piano	Housle	~	~	~	~	~
Latins	Němce	Přirodopis	Dejepis	Tělocv	~	~	~	~	~	~	~	~
Latins	Četina	Geometrie	Náboj	Dejepis	~	~	~	Housle	~	~	~	~
Latins	Kreslení	Geometrie	Němce	Dejepis	~	~	Housle	~	~	~	~	~
Latins	Němce	Matematika	Tělocv	Přirodopis	~	~	~	~	~	~	~	~
	~	~	~	~	~	~	~	~	~	~	~	~

Wolker Jiří U. P. gymn.

Obr.17- Rozvrh hodin Jiřího Wolкера, 1912/1913 [q].

10. Historický ráz gymnázia

Zajímavých architektonickým prvkem na průčelí budovy gymnázia je několik reliéfů významných osobností našeho národa. Vzhledem k tomu, že jsou umístěny v horní části budovy, unikají často naší pozornosti. Vedle velikanů české vědy a kultury zde najdeme i portréty méně známých osobností, které měly určitý vztah k městu nebo kraji (obr. 18).



Obr. 18 – Pohled na budovu gymnázia zepředu. Nahoře jsou umístěny reliéfy známých osobností [r].

Patrně nejvýraznější postavou této galerie je Jan Ámos Komenský (1592-1670), vynikající český pedagog, filosof, jazykovědec a kartograf. Svými plány na obrození české vědy a literatury i celým svým dílem se stal hlavním představitelem české kultury 17. století.

Podrobněji není třeba představovat ani Jana Evangelistu Purkyně (1787-1869), největšího českého přírodovědce 19. století a významného národního buditele. Význam

jeho vědeckých prací z nejrůznějších oborů biologie daleko přesáhl hranice našich zemí. Kromě toho se Purkyně zasloužil o vytvoření základů českého vědeckého jazyka, a to zejména v oblasti přírodovědy.

Mezi reliéfy najdeme i portrét Pavla Josefa Šafaříka (1795-1861). Tento vynikající český a slovenský filolog patří k čelním představitelům obrození a je autorem vůbec prvních souhrnných dějin slovanských literatur, které nazval Dějiny slovanské řeči a literatury podle všech nářečí.

Z dalších osobností má k Prostějovu nejbližší český kameník a řezbář Matěj Rejsek (1445-1506), prostějovský rodák. Působil jako bakalář a správce Týnské školy v Praze a svým dílem se řadí k vůdčím osobnostem pozdní gotiky u nás.

V nedalekém Tovačově se narodil Arnošt Fůrchtgott Tovačovský, český hudební skladatel. Je autorem mnoha původních písní pro pěvecké sbory. Roku 1862 se zúčastnil založení „Slovanského zpěváckého spolku“ a po dlouhou dobu působil jako jeho ředitel.

V galerii portrétů má své místo také Ctibor Tovačovský z Cimburka (asi 1438-1494). Tento moravský hejtman a významný politik byl vynikajícím znalcem moravského zvykového práva v tzv. Tovačovské knize.

Svým vztahem k moravskému venkovu jsou si blízcí další dva představitelé české literatury 19. století. Český sběratel a folklorista František Sušil (1804-1868) se po celý svůj život zabýval sbíráním textů a nápěvů lidových písní z celé Moravy. Výsledkem jeho sběratelské činnosti byla sbírka asi dvoutisíc lidových písní.

Prozaik Václav Kosmák (1843-1898) proslul především jako autor lidových povídek a románů s mravoučnou tematikou. Náměty k těmto prózám čerpal z prostředí moravské vesnice v okolí Brna.

Zvláštní místo mezi těmito osobnostmi zaujímá MUDr. Jindřich Wankel (1821-1897), český archeolog německého původu. Jeho největší zásluha spočívá v podrobném paleontologickém a archeologickém zkoumání sloupských jeskyní, při kterém objevil první stopy diluviálního člověka v tehdejším Rakousku.

Galerii portrétů uzavírá český prozaik, básník a dramatik Gustav Pflieger Moravský (1833-1875). Význam jeho díla spočívá především v románu „Z malého světa“, který je předpokládán za jeden z prvních pokusů o umělecké zobrazení městského prostředí a života dělnictva.

Součástí této reliéfní výzdoby byl také portrét Františka Palackého (1798-1876), který však musel být v lednu 1942 odstraněn. Po válce byl obnoven a spolu s reliéfním

portrétem Josefa Dobrovského (1753-1829) je dodnes součástí výzdoby střední části průčelí.

Ve sborovně školy, která se dodnes nachází v mezipatře mezi 1. a 2. poschodím je umístěna plastika s názvem Žena strom. Její autor Miroslav Srostlík – absolvent gymnázia GJW – ji věnoval škole roku 1996.

Miroslav Srostlík začínal svoji uměleckou dráhu zpracováním šperku, pokračoval sakrálními náměty (betlémy), obojí však bylo přípravou na jeho vrcholné práce – monumentální plastiky plošné i trojrozměrné.

Práce absolventa GJW zdobí dnes interiéry i exteriéry prakticky na celém světě a jsou dokladem nejen mistrova umění, ale i úrovně naší kultury obecně. [2]

11. Závěr

České gymnázium, které vzniklo díky velké podpoře města Prostějova a profesora Antonína Reska, pracovníka Vídeňského ministerstva kultu a vyučování, je dnes školou s významnou tradicí a řadou významných absolventů. Vystřídalo několik zřizovatelů, názvů, přežilo několik politických systémů, ale nikdy neopustilo záměr, se kterým bylo založeno.

Přes všechny změny, kterými prochází české školství, bude vždy klíčem k úspěchu školy dobrá práce pedagogů. Gymnázium Jiřího Wolkerova si udržuje prakticky stoprocentní kvalifikovanost a aprobovanost všech vyučujících. V posledních letech GJW dosáhlo významného posunu v kvalitě výuky cizích jazyků a všichni pedagogové sboru jsou dnes připraveni na práci v plně digitálním prostředí školské a pedagogické administrativy. Došlo k modernizaci technického vybavení pro výuku biologie, matematiky, informatiky, dějepisu, chemie a díky významné investici Olomouckého kraje vznikl multifunkční sál pro výuku humanitních předmětů.

Vývoj gymnázia byl od počátku založení vzestupný, co se týče počtu žáků a počtu tříd, až do roku 1938, kdy tento vzestup byl přerušen útokem Německa na Československo. Počet žáků opět vzrostl v roce 1943, ale konce roku byl opět snížen odvedením části žactva do vojska. Po válce byl zájem o studium na gymnázium zvýšený. A od roku 1960 počet studentů jen rostl a to až do roku 1990, kdy tehdy počet žáků dosáhl maxima a to 906 žáků. Poté následoval mírný pokles a od roku 2002 se zájem o studium stále zvyšuje.

V dlouhé historii školy se pedagogové gymnázia vždy snažili odvést maximum práce zajišťující nejlepší přípravu studentů k dalšímu studiu na vysokých školách. Každý rok opouštějí a opouštějí gymnázium desítky absolventů, kteří mají velmi dobré předpoklady zvládnout další studium a uspět v profesi, kterou si zvolí.

Zkratky

aj.	a jiné
CQS	Sdružení pro certifikaci systémů jakosti
ČSM	Československý svaz mládeže
ČSN	Česká státní norma
ČSR	Československá republika
EKO	ekonomické a ekologické zaměření
Ing.	Inženýr
ISO	International organization for standartization, Mezinárodní organizace pro normalizaci
KP GJW	Klub přátel Gymnázia Jiřího Wolkera
KSČ	Komunistická strana Československa
Mgr.	Magistr
MNV	Místní národní výbor
MŠMT ČR	Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy České republiky
MUDr.	doktor medicíny
NG	nižší gymnázium
NSZ	Národní srovnávací zkoušky
o. p. s.	Obecně prospěšná společnost
ONV	Okresní národní výbor
PF UK	Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy
Prof.	Profesor
RNDr.	doktor přírodních věd
RVP	Rámcově vzdělávací program
Sb.	Sbírka
SCIO	Národní srovnávací zkoušky
SOČ	Studentská odborná činnost

SSM	Socialistický svaz mládeže
SSR	Sovětské socialistické republiky
SVVŠ	Střední všeobecně vzdělávací škola
šk. r.	školní rok
ŠVP	Školní vzdělávací program
TGM	Tomáš Garrigue Masaryk
tzv.	takzvaný
UP	Univerzita Palackého v Olomouci
ÚV KSČ	Ústřední výbor komunistické strany Československa
VG	vyšší gymnázium
VŘSR	Velká říjnová socialistická revoluce
ZDŠ	Základní devítiletá škola
ZVOP	Základy výroby a odborné přípravy

Literatura

- [1] *Kronika c.k. státního gymnasia v Prostějově 1899-1940*, Státní okresní archiv v Prostějově, Třebízského 1-3, Prostějov.
- [2] Kolektiv profesorů gymnázia: *100 let gymnázia Jiřího Wolkera v Prostějově*, Almanach ke 100. výročí založení gymnasia, GAUDEAMUS, 1999.
- [3] Eliáš, B., Skřivánek, K.: *Z dějin prostějovského gymnázia. In.: Šedesát let gymnasia nyní Dvanáctileté střední školy v Prostějově (1899-1959)*, Prostějov, 1959.
- [4] Valenta, E.: *Život samé psaní*, Symposium, Praha, 1970.
- [5] Kolářová, J., Koutná, J., Švécarová, A., Vojáček, S.: *90 let gymnázia v Prostějově 1899-1989*, Almanach, Agropag JZD Výšovice, 1989.
- [6] Trapl, Miloš: *Prostějovský „černý pátek“ 10. dubna 1953*, Městský úřad Prostějov, 1998.
- [7] Státní okresní archiv v Prostějově, Třebízského 1-3, Prostějov, 79601.
- [8] Kolektiv vyučujících gymnasia: *Kronika Gymnázia Jiřího Wolkera 1941-1970*.
- [9] Kolektiv vyučujících gymnázia: *Ročenka GJW za školní rok 1987/88*, Kostelec na Hané, 1988.
- [10] Kolektiv vyučujících gymnázia: *Ročenka GJW za školní rok 1990/91*, Kostelec na Hané, 1991.
- [11] Kolektiv vyučujících gymnasia: *Ročenka GJW za školní rok 1994/95*, Kostelec na Hané, 1995
- [12] Kolektiv vyučujících gymnázia: *Ročenka GJW za školní rok 1995/96*, Kostelec na Hané, 1996.
- [13] Kolektiv profesorů gymnázia: *Almanach ke 110. výročí založení Gymnázia Jiřího Wolkera*, Vydalo Gymnázium Jiřího Wolkera s podporou společnosti Gaudeamus o.p.s., 2009.
- [14] Výroční zpráva Gymnázia Jiřího Wolkera za školní rok 2008/2009, Sekretariát Gymnázia Jiřího Wolkera.

- [15] Kolektiv pedagogů GJW: *Ročenka 2007/08*, 2008.
- [16] Dostupné on-line: <http://zivotopisyonline.cz/zeno-dostal-12111934-3011996-reziser-filmu-golet-v-udoli/>, 10.6.2010.
- [17] Dostupné on-line: http://cs.wikipedia.org/wiki/Otto_Wichterle, 10.6.2010.
- [18] Dostupné on-line:
http://www.vscht.cz/obsah/fakulty/fcht/studium/infch/osobnosti-otto_wichterle_cze.html, 10.6.2010.
- [19] Dostupné on-line: <http://armada.vojenstvi.cz/predvalecna/osobnosti/2.htm>, 10.6.2010.
- [20] Muzeum Prostějovska v Prostějově, příspěvková organizace.
- [21] Váňová, R.: *Vývoj počátečního školství v českých zemích*, SPN Praha, 1986.
- [22] Kasper, T., Kasperová, D.: *Dějiny pedagogiky*, Grada Publishing, a.s., 2008.

Zdroje fotografií:

- [a] Státní okresní archiv v Prostějově, Třebízského 1-3, Prostějov: *Wimmer, ředitel 1.9.1899 – 30.11.191.*
- [b] Muzeum Prostějovska v Prostějově, příspěvková organizace: *Budova gymnázia 1901.* Karton Og, evidenční číslo 1230, 032319.
- [c] Státní okresní archiv v Prostějově, Třebízského 1-3, Prostějov: *1917, Dr. František Keclík – v Mezzolombardu před odchodem na frontu v kruhu šarží.*
- [d] Státní okresní archiv v Prostějově, Třebízského 1-3, Prostějov: *Profesorský sbor 1922.*
- [e] Státní okresní archiv v Prostějově, Třebízského 1-3, Prostějov: *Jaroslav Svoboda – ředitel od r.1938.*
- [f] Vestibul Gymnázia Jiřího Wolkera, Kollárova 6, Prostějov: *Mramorová pamětní deska.*
- [g] Nástěnka v budově Gymnázia Jiřího Wolkera, Kollárova 6, Prostějov: *Ferdinand Stainer 1884 – otec Rostislava Stainera.*
- [h] Státní okresní archiv v Prostějově, Třebízského 1-3, Prostějov: *Bohumil Nezval 1895 – pomocný zřízenec.*
- [i] Státní okresní archiv v Prostějově, Třebízského 1-3, Prostějov, 79601: Tablo třídy 3.A ve školním roce 1950-1953, Karton Oi, evidenční číslo 1131, 131415.
- [j] Státní okresní archiv v Prostějově, Třebízského 1-3, Prostějov: *Mimoškolní činnost studentů v roce 1953.*
- [k] Vestibul Gymnázia Jiřího Wolkera, Kollárova 6, Prostějov: *Pamětní deska básníka Jiřího Wolkera.*
- [l] Nástěnka v budově Gymnázia Jiřího Wolkera, Kollárova 6, Prostějov: *Zeno Dostál (1934-1996).*
- [m] Dostupné on-line: <http://zivotopisyonline.cz/zeno-dostal-12111934-3011996-reziser-filmu-golet-v-udoli/>, 10.6.2010. *Prof. Otto Wichterle.*
- [n] Dostupné on-line: http://cs.wikipedia.org/wiki/Otto_Wichterle, 10.6.2010: *Aparatura ze stavebnice Merkur profesora Wichterleho.*
- [o] Dostupné on-line: <http://armada.vojenstvi.cz/predvalecna/osobnosti/2.htm>, 10.6.2010: *Divizní generál Karel Husárek.*

[p] Muzeum Prostějovska v Prostějově, příspěvková organizace: *Pomník Jiřího Wolkera v Prostějově na Náměstí Svatopluka Čecha, Karton L 198/4.*

[q] Muzeum Prostějovska v Prostějově, příspěvková organizace: *Rozvrh hodin Jiřího Wolkera, 1912/1913.*

[r] Kolektiv profesorů gymnázia: 100 let gymnázia Jiřího Wolkera v Prostějově, Almanach ke 100. výročí založení gymnasia, GAUDEAMUS, 1999. *Pohled na budovu gymnázia zepředu.*

[s] Muzeum Prostějovska v Prostějově, příspěvková organizace: *Advokát Ivan Sekanina, Karton O, evidenční číslo 55.*

Přílohy

Příloha 1. Přehled údajů o vývoji gymnázia do konce 1. světové války. [2]

Školní rok	Počet žáků		Privatistů		Tříd	Abiturientů	Profeso rů
	Na zač. šk. roku	Koncem šk. roku	Na zač. šk. roku	Koncem šk. roku			
1899-1900	97	91	-	-	2	-	3
1900-1901	160	149	-	-	4	-	6
1901-1902	213	199	-	-	6	-	8
1902-1903	253	244	-	-	7	-	11
1903-1904	250	245	-	-	7	-	10
1904-1905	284	264	-	-	9	-	14
1905-1906	278	271	-	1	8	-	13
1906-1907	297	293	-	-	8	26	13
1907-1908	276	262	1	1	8	32	13
1908-1909	232	224	7	7	8	26	14
1909-1910	232	220	16	15	8	36	14
1910-1911	214	209	14	15	8	15	18
1911-1912	241	234	19	19	9	18	19
1912-1913	251	247	22	22	9	15	20
1913-1914	258	243	27	26	9	27	19
1914-1915	247	222	21	29	8	18	16
1915-1916	240	221	31	20	8	15 a 2	18
1916-1917	262	247	38	37	9	17 a 5	19
1917-1918	310	290	38	38	10	22 a 2	20
1918-1919	346	341	47	47	11	38 a 2 a 1 ext.	20

Příloha 2. Tabulka počtu žáků, tříd a maturantů od r. 1899 do r. 2010.

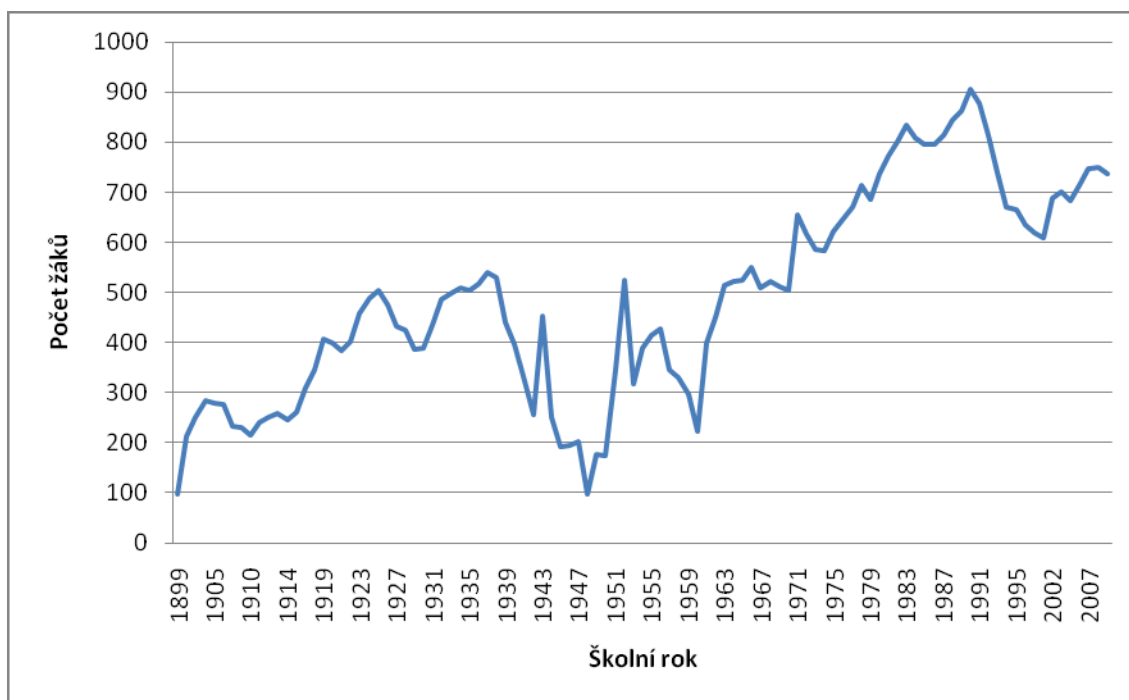
školní rok		počet žáků	p. tříd	p. maturantů
1899	1900	97	2	0
1901	1902	213	6	0
1903	1904	250	7	0
1904	1905	284	9	0
1905	1906	278	8	0
1907	1908	276	8	32
1908	1909	232	8	27
1909	1910	231	8	31
1910	1911	214	8	15
1911	1912	241	9	19
1912	1913	251	9	16
1913	1914	258	9	28
1914	1915	247	8	20
1916	1917	262	9	21
1917	1918	310	10	24
1918	1919	346	11	42
1919	1920	408	12	27
1920	1921	398	12	28
1921	1922	383	11	20
1922	1923	401	12	26
1923	1924	459	12	38
1924	1925	490	13	32
1925	1926	504	13	65
1926	1927	475	13	36
1927	1928	433	13	31
1928	1929	424	13	40
1929	1930	387	14	46
1930	1931	388	12	47
1931	1932	434	11	31
1932	1933	485	13	36
1933	1934	499	13	28
1934	1935	510	13	32
1935	1936	504	13	25
1936	1937	516	14	18
1937	1938	539	14	41
1938	1939	530	14	37
1939	1940	440	12	46
1940	1941	397	12	37
1941	1942	333	10	48
1942	1943	256	8	35
1943	1944	452	15	27

1944	1945	251	8	21
školní rok		počet žáků	p. tříd	p. maturantů
1945	1946	191	8	31
1946	1947	195	8	20
1947	1948	202	9	22
1948	1949	97	5	8
1949	1950	176	6	32
1950	1951	174	6	52
1951	1952	346	11	165
1952	1953	524	8	106
1953	1954	317	8	90
1954	1955	388	10	85
1955	1956	414	12	140
1956	1957	428	12	149
1957	1958	346	9	134
1958	1959	330	8	164
1959	1960	298	7	184
1960	1961	223	6	111
1961	1962	400	11	124
1962	1963	451	13	105
1963	1964	514	15	182
1964	1965	523	15	169
1965	1966	525	15	168
1966	1967	550	16	192
1967	1968	508	16	158
1968	1969	522	16	185
1969	1970	513	16	151
1970	1971	504	16	148
1971	1972	655	21	156
1972	1973	617	20	173
1973	1974	587	19	139
1974	1975	583	19	163
1975	1976	621	20	127
1976	1977	644	21	142
1977	1978	671	21	138
1978	1979	713	22	204
1979	1980	686	21	153
1980	1981	738	22	177
1981	1982	772	23	176
1982	1983	802	23	174
1983	1984	834	24	206
1984	1985	809	23	201
1985	1986	796	23	203
1986	1987	796	23	205
1987	1988	813	23	182

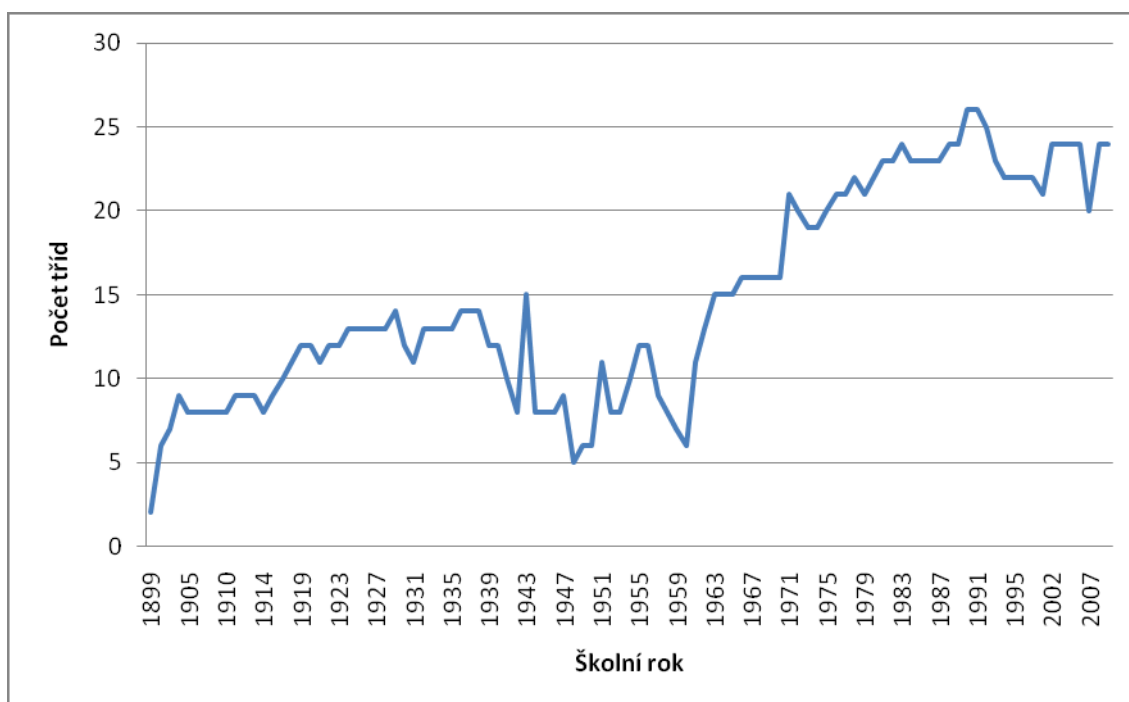
1988	1989	844	24	186
školní rok		počet žáků	p. tříd	p. maturantů
1989	1990	863	24	217
1990	1991	906	26	215
1991	1992	877	26	220
1992	1993	813	25	203
1993	1994	739	23	200
1994	1995	670	22	122
1995	1996	664	22	98
1996	1997	634	22	121
1997	1998	620	22	130
1998	1999	609	21	117
2002	2003	687	24	116
2004	2005	701	24	113
2005	2006	684	24	115
2006	2007	714	24	110
2007	2008	746	20	124
2008	2009	750	24	118
2009	2010	737	24	123

Grafy

Graf 1 – Počet žáků v závislosti na školním roce pro období 1899-2009



Graf 2 – Počet tříd v závislosti na školním roce pro období 1899-2009



Graf 3 – Počet maturantů v závislosti na školním roce

